

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 9 (972)

Субота, 27 лютага 1954 года

Цана 50 кап.

Умацоўваць сувязі з гледачом

Вітаючы цудоўны талент Шаляпіна, Стасю назваў яго «вялікім настаўнікам музычнай прафесіі». Гэта было ў стары, дарэволюцыйны час. У нашы дні настаўнікам музычнай прафесіі з'яўляюцца ўжо не адзіны, а цэлы творчы калектывы, і, у першую чаргу, Вялікі тэатр Саюза ССР.

Працы Беларускага тэатра оперы і балета, дваццацігоддзе якога ўрачыста адзначае грамадства рэспублікі, ёсць яркія ўдачы, прыклады сапраўдных сувязей з жыццём і народнай творчасцю. Калектыв тэатра выкаваны ў традыцыях рускай вазьняў і харэаграфічнай школы.

Асаблівых дасягненняў тут дасягнуў мастацка кіраўніцтва балета, у рабоце якога не зжыты пэўны кансерватызм. Ставічы класічныя спектаклі, яны больш заклочана дакладнай перадачай старых харэаграфічных «артыстаў», чым пупукамі ўласных шляхоў сцэнічнага ўвасаблення спадчыны. Кіраўнікі балета не адзукваліся на новую пастаўку «Лебядзінага возера» ў тэатры імя Станіславаўскага і Нехімовіча-Данчэнікі і, накуль што, не скарысталі ўдала наватары для палепшання балетных спектакляў нашага тэатра, у тым ліку і «Лебядзінага возера».

Мастацкая культура калектыва ўзбагачалася пад непасрэдным уплывам майстроў Вялікага тэатра, выдатнай спавачкі Нежданавой, вядомага савецкага дырыжора Галаванова, рэжысёраў, харэаграфіў і мастакоў Вялікага тэатра.

На нашай сцэне выступалі буйнейшыя салісты гэтага тэатра А. Пірагоў, М. Міхайлаў, Г. Уланова, О. Лепешынская, І. Квалюскі, С. Лемешаў, артысты Савецкай Украіны і іншых брацкіх рэспублік.

Не надзяваюцца творчыя дыскусіі ў тэатры. Рэдка можна пачуць тарачыя спрэчкі па шэдэўрных праблемах развіцця оперна-балетнага мастацтва. А, між тым, такія дыскусіі ўжо даўно зрабіліся сталым практыкам Вялікага тэатра, дапамагаючы ў яго выкараднай дзейнасці па ўзбагачэнню музычнай культуры савецкага народа.

Беларускі тэатр з поспехам паставіў рускія класічныя оперы Глінкі, Рымскага-Корсакава, Бардакіна, Рахманінава, оперы і балеты Чайкоўскага, творы Манюшы і Сметаны, савецкія спектаклі «Ціхі Дон», «Маладая гвардыя», «Чырвоныя маці».

Многа яшчэ трэба зрабіць для далейшага ўдасканалення майстэрства нашых артыстаў, пераадолення статычнасці хору, канцэртнага стылю выканання арыў у адрыве ад рэжысёрскай задумкі, палепшання якасці спявання, дыкцыі салістаў і хора.

У выніку супрацоўніцтва з беларускімі кампазітарамі паставіліся спектаклі «У пуншак Палесся», «Міхась-возера», «Дзяўчына з Палесся» і іншыя. Лепшым з гэтых твораў прысуджана Сталінская прэмія.

Мастацкая культура пастаўкі вызначаецца не толькі на прэмерах. Між тым, усё яшчэ сустракаюцца ў нашым тэатры спектаклі, якія прымяняюць радуюць добрым густам і ансамблевасцю ў час прэмеры, але адзіваюць абмякчэнне выканання праз пэўны час пасля першага паказу.

У барацьбе супраць фармілістычнага рэжысура і розных вульгарызмаў, якія спрабавалі збідзі калектыв са шляхоў сацыялістычнага рэалізму, канчаткова перамог рэалістычны напрамак у тэатры.

Трэба нястомна сачыць за тым, каб кожны, так званы, радыёны спектакль гукаў з такой-жа свежасцю і цэльнасцю, як на прэмеры, каб другія выканаўцы партыі не толькі не гублялі ўдала спойронны ў час працяглага рэцэптыўна сцэнічна маляўнічага вобраза, а ўзбагачалі яго сваім талентам і натхненнем.

Найбольш значным дасягненнем тэатра можна лічыць удала спалучэнне ў ім згуртаванага калектыва сталых майстроў на чале з І. П. Александровічам і таленавітай моладзю, якая ўжо займае трывалае становішча ў рэпертуары. Гэтымі днямі, за заслугі ў галіне развіцця савецкага музычна-тэатральнага мастацтва, у сувязі з дваццацігоддзем тэатра, урад прысвоіў павяшчаны ордэн члена калектыва і ўзнагародзіў граматамі вялікую труппу майстроў і моладзі.

Тэатру, які дамагаецца акадэмічнай дасканаласці свайго мастацтва, недаравальна тое, што ён знізіў сваю патрабавальнасць да такіх спектакляў, як «Бутэ-лія Онегія», «Дон-Кіхот», і некаторых іншых, якія не зусім асавальваюць гледача.

Аднак у дні ўрачыстасці калектыв тэатра яшчэ з большай адданасцю павінен уявіць сабе свае абавязкі перад савецкім гледачом.

Смела вылучаючы моладзь, тэатр, аднак, не павінен забываць і пра тое, што кожная выступленне моладзю саліста ў цэнтры партыі оперы ці балета павіна быць дасканала падрыхтавана, каб не знізіць агульнага мастацтва прафесіі ўсёго калектыва. Вылучэнне артыстаў на азначаныя ролі заўсёды сабе поўнасцю спраўдзае, калі гэта спалучаецца з пільнай удумляў творчай работай.

Найбольш сур'ёзныя прэтэнзіі павінен быць оной прафесіяналізму да рэпертуара. У ім яшчэ па сутнасці няма жывога спектакля аб тых падзеях, якімі жыў народ у нашы велічныя дні. Пазлапаціцца аб тым, каб з'явіліся такія оперныя і балетныя спектаклі, — важнейшы абавязак тэатра і Саюза кампазітараў.

Самы строгі судзя творчай работы кожнага мастака — савецкі глядач. На ўласны вошце тэатр мог пераканацца, што добра наведваюцца толькі тыя спектаклі, якія адпавядаюць патрабавальнаму густу гледача. Таму з ім трэба часцей раіцца пры выбары рэпертуара, сістэматычна абмяркоўваць спектаклі, улічваць крытычныя заўвагі і дапрацоўваць творы. Гэта яшчэ больш умацоўвае сувязі калектыва з гледачом.

Трэба наладзіць канкрэтныя творчыя сувязі з кампазітарамі брацкіх рэспублік, вымушчы іх багаты вопыт працы над опернымі і балетамі на тым нашай сучаснасці. Удалыя творы кампазітараў і тэатраў савецкіх рэспублік павінен знайсці месца ў беларускім тэатры.

Незвычайна ўважлівы да музычна-тэатральнай культуры і каласны глядач. На жаль, з ім у оперным тэатры зусім слабыя сувязі. Каласнікі — рэдкія гоці на оперных і балетных спектаклях. Яшчэ менш клопату працягваюць аб арганізацыі выезда салістаў і канцэртных груп непасрэдна ў вёску, у сельскія дамы культуры.

Адметны рысам перадавога твора калектыва з'яўляецца з'яўленне наватарства, імкненне пашырыць ўзбагачаць выяўленчыя сродкі і вырабляць уласны творчы стыль у пастаўках музычных спектакляў.

Многа зрабіў тэатр для прапаганды савецкай музычна-тэатральнай культуры, але яшчэ больш яму належыць зрабіць.

У гэтай галіне ў тэатры ёсць асобныя ўдачы («Страшны двор», «Аіда», «Дзяўчына з Палесся» і іншыя), але іх яшчэ вельмі мала.

Віншуючы калектыв тэатра з дваццацігоддзем, жадаем яму пільнай працы па ўзбагачэнню рэпертуара, па ўдасканаленню майстэрства, па ўмацаванні сувязей з народам, з нашымі патрабавальнымі савецкімі гледачамі.

Да III з'езда савецкіх пісьменнікаў БССР

Планам праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі прыняў рашэнне аб правядзенні ў верасні 1954 года ў г. Мінску III з'езда савецкіх пісьменнікаў БССР.

Планам прыняў рашэнне, у якой указваецца, што падрыхтоўка да з'езда павіна з'явіцца важным ступеням да яшчэ большай актывізацыі ўсіх пісьменнікаў Савецкай Беларусі ў напісанні новых твораў аб важнейшых падзеях нашага часу, аб савецкіх людзях.

Заправажаны парадок дня: 1. Справаздача праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР аб рабоце за перыяд паміж другім і трэцім з'ездамі (дакладчык П. У. Броўка). 2. Справаздача рэвізійнай камісіі ЦСН БССР (дакладчык П. О. Пестрак).

3. Выбары кіруючых органаў Саюза пісьменнікаў БССР. 4. Выбары дэлегатаў на II з'езд савецкіх пісьменнікаў СССР. Планам прыняў рашэнне, у якой указваецца, што падрыхтоўка да з'езда павіна з'явіцца важным ступеням да яшчэ большай актывізацыі ўсіх пісьменнікаў Савецкай Беларусі ў напісанні новых твораў аб важнейшых падзеях нашага часу, аб савецкіх людзях.

Узнагароджанне граматамі работнікаў тэатра оперы і балета

Указам Прэзідыума Вархоўнага Савета БССР, за заслугі ў развіцці савецкага музычна-тэатральнага мастацтва і ў сувязі з 20-годдзем тэатра Ганаровымі граматамі і Граматамі Вархоўнага Савета ўзнагароджана вялікая труппа работнікаў тэатра.

Сярод узнагароджаных: кампазітар Задароў В. А., дырыжор Абрамці І. С., народныя артысты Ралогін І. М., Давісаў М. І., Млодз Р. В., Нікалаева А. В., галоўны мастак Нікалаў С. Ф., заслужаныя артысты Друкер С. Ю., Сайкоў І. П., Сярдобаў Н. Н., Валчанецкая В. Ф., дырэктар тэатра Лубной Я. І. і іншыя.

Сярод узнагароджаных: кампазітар Задароў В. А., дырыжор Абрамці І. С., народныя артысты Ралогін І. М., Давісаў М. І., Млодз Р. В., Нікалаева А. В., галоўны мастак Нікалаў С. Ф., заслужаныя артысты Друкер С. Ю., Сайкоў І. П., Сярдобаў Н. Н., Валчанецкая В. Ф., дырэктар тэатра Лубной Я. І. і іншыя.

Указам Ганаровымі граматамі ўзнагароджана 45 і Граматамі Вархоўнага Савета — 36 работнікаў тэатра.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВАРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

Аб прысваенні ганаровага звання Народнага артыста Беларускай ССР артыстам Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балета

За заслугі ў галіне развіцця савецкага музычна-тэатральнага мастацтва і ў сувязі з 20-годдзем юбілеем Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балета прысвоіць ганаровае званне Народнага артыста Беларускай ССР:

1. Ворувлеву Мікалаю Дамітравічу — Заслужанаму артысту Беларускай ССР, салісту оперы.
2. Дрэчыну Сямёну Вульфанавічу — Заслужанаму артысту Беларускай ССР, салісту оперы.
3. Юванаву Міхайлу Акімавічу — Заслужанаму артысту Беларускай ССР, салісту оперы.

Старшыня Прэзідыума Вархоўнага Савета БССР В. КАЗЛОУ.
Сакратар Прэзідыума Вархоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.
22 лютага 1954 года, г. Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВАРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

Аб прысваенні ганаровага звання Заслужанага дзеяча мастацтва Беларускай ССР работнікам Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балета

За заслугі ў развіцці савецкага музычна-тэатральнага мастацтва і ў сувязі з 20-годдзем Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балета прысвоіць ганаровае званне Заслужанага дзеяча мастацтва Беларускай ССР:

1. Каламіцавай Таціне Міхайлаўне — дырыжору тэатра.
2. Ілауціну Еўгенію Васільевічу — дырэктору вытворчага камбіната тэатра.
3. Лобінаву Лёву Уладзіміравічу — галоўнаму дырыжору тэатра.
4. Масленікаву Паўлу Васільевічу — мастаку тэатра.

Старшыня Прэзідыума Вархоўнага Савета БССР В. КАЗЛОУ.
Сакратар Прэзідыума Вархоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.
22 лютага 1954 года, г. Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВАРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

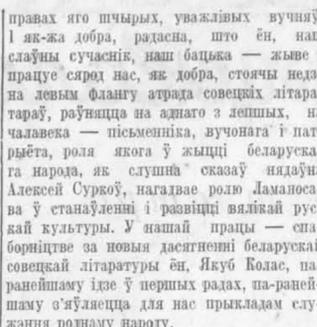
Аб прысваенні ганаровага звання Заслужанага артыста Беларускай ССР артыстам Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балета

За заслугі ў галіне развіцця савецкага музычна-тэатральнага мастацтва і ў сувязі з 20-годдзем юбілеем Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балета прысвоіць ганаровае званне Заслужанага артыста Беларускай ССР:

1. Бражніку Леаніду Фёдаравічу — салісту оперы.
2. Гініскіх Еўгенію Міхайлавічу — салісту балета.
3. Глазаву Уладзіміру Міхайлавічу — салісту оперы.
4. Дзянісаву Паўлу Фёрапонтавічу — артысту аркестра.
5. Кудравой Клайдзіі Кузьмінічыне — салістцы оперы.
6. Круну Пятру Савельевічу — канцэртмайстру аркестра.
7. Крыкавай Валяцічыне Іванаўне — салістцы балета.
8. Лазараву Нікалаю Аляксандравічу — салісту оперы.
9. Мулеру Канстанціну Аляксандравічу — галоўнаму балетмайстру тэатра.
10. Нікінавай Тамары Нікалаўне — салістцы оперы.
11. Асіпенка Раісе Васільевне — салістцы оперы.
12. Ранізнавай Лідзіі Міхайлаўне — салістцы балета.
13. Шымко Тамары Іванаўне — салістцы оперы.

Старшыня Прэзідыума Вархоўнага Савета БССР В. КАЗЛОУ.
Сакратар Прэзідыума Вархоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.
22 лютага 1954 года, г. Мінск.

Слуга народа

ЯКУБ КОЛАС
Партрэт мастака З. Паўлюскага.

...Быў час, калі і я, як кожны з нас у маленстве, ад характа жыцця патрабаваў нямыта. Каб саладка размарыцца, і мне, вясковому хлапанці, варта было толькі прытуліцца да плоту, уталюцца ў дзівоўныя ўзоры сівога моху на старой шыце. Не. Калі-ж адраўся выпадак такой лезвічайнай важнасці, што з вераб'інага гнязда на траву, у сферу маіх магчымасцей, авальваўся толькі што алераны верабей, такі самы няўрымскавы жэўжык, як і я, захлапленню не было граніц...

Навокал быў зусім невялікі свет жытых істот і рэчаў, якія я мог, умеў наваць. Кожны новы прадмет, кожны новы голас жывой істоты — гэта было проста жыццё, якое і за межамі майго далагляду (я падаўнома адчуваў гэта) не было ні канца, ні краю. Адуць, у гэтага цудоўнага «ні канца, ні краю», у кружок мэб жыццёвай прасторы беззвычайна прыходзіла нешта новае, што з часам адзівае сваё імя.

Разам з кожнай новай птушкай ці жывай прыходзіла новая песня ці казка. Сярод мноства прыгожых прышла нейтральна і такая, дзе такі самы вясковы хлопчык абраўся першы раз у школу, а бацька наказаў яму быць стараным у навучэнні. Ні то казка яна, ні то песня; прышла і адразу заінтэрасававаў і сэрцы ўтулілае, адразае месца.

Неўзабаве і я нарэц на сябе шаракоўную торбачку з букваром. Бацькі, які выплятаў-бы на калодцы лапачы, не было; маці пашла торбачку, купіла буквар і дала, замест бацькі, нязка, як мажэ хутчэй ісці да святла. Чаго-ж яна не сказала так яна і хораша, як бацька з новай пудоўнай казкі, сказала казка сама:

Ну, Ігнат, глядзі, брат, Не дурой, вучыся!..

У тым, што гэтыя словы адносіліся імяна да мяне, не магло быць сумнення, нягледзячы нават на роўніццё ў імені. Не мог-жа той, хто тусціў гэтую казку ў жыццё, прабачыць, што я буду называцца інакш... Ды не, гэта ўжо не тая, не дзіцячая думка; тады я не думаў аб тым, ад каго яна, казка, прышла. Яна проста жыла, проста прышла да мяне з таго цудоўнага «ні канца, ні краю», і знайшла ў майм сэрцы якраз тое самае, што адчуваў мой аднагодкі Ігнат, што адчуваў усё малым на парозе школы. Яна стала імат раячэй, чым адрыла мне свой охадны адрас. Гэта прышло пазней, калі да бацькоўскага наказу — імяніцтва да святла — далучыліся іныя казкі і песні, родныя па цэльнасці і прастаце гучання.

Правах яго шчырых, уважлівых вучняў. І як-жа добра, радасна, што ён, наш слаўны сучаснік, наш бацька — жыве і працуе сярод нас, як добра, сточыць недзе на левым флангу атрада савецкіх літаратараў, раўняцца на аднаго з лепшых, на чалавека — пісьменніка, вучонага і патрыята, роля якога ў жыцці беларускага народа, як слухна сказаў нядаўна Аляксей Суркоў, нагадвае ролю Ламаносава ў станаўленні і развіцці вялікай рускай культуры. У нашай працы — спабарніцтве за новыя дасягненні беларускай савецкай літаратуры ён, Якуб Колас, наранейшаму ідзе ў першых радах, наранейшаму з'яўляецца для нас прыкладам служэння роднаму народу.

Разам з кожнай новай птушкай ці жывай прыходзіла новая песня ці казка. Сярод мноства прыгожых прышла нейтральна і такая, дзе такі самы вясковы хлопчык абраўся першы раз у школу, а бацька наказаў яму быць стараным у навучэнні. Ні то казка яна, ні то песня; прышла і адразу заінтэрасававаў і сэрцы ўтулілае, адразае месца.

Неўзабаве і я нарэц на сябе шаракоўную торбачку з букваром. Бацькі, які выплятаў-бы на калодцы лапачы, не было; маці пашла торбачку, купіла буквар і дала, замест бацькі, нязка, як мажэ хутчэй ісці да святла. Чаго-ж яна не сказала так яна і хораша, як бацька з новай пудоўнай казкі, сказала казка сама:

Ну, Ігнат, глядзі, брат, Не дурой, вучыся!..

У тым, што гэтыя словы адносіліся імяна да мяне, не магло быць сумнення, нягледзячы нават на роўніццё ў імені. Не мог-жа той, хто тусціў гэтую казку ў жыццё, прабачыць, што я буду называцца інакш... Ды не, гэта ўжо не тая, не дзіцячая думка; тады я не думаў аб тым, ад каго яна, казка, прышла. Яна проста жыла, проста прышла да мяне з таго цудоўнага «ні канца, ні краю», і знайшла ў майм сэрцы якраз тое самае, што адчуваў мой аднагодкі Ігнат, што адчуваў усё малым на парозе школы. Яна стала імат раячэй, чым адрыла мне свой охадны адрас. Гэта прышло пазней, калі да бацькоўскага наказу — імяніцтва да святла — далучыліся іныя казкі і песні, родныя па цэльнасці і прастаце гучання.

Журботна птушкі за сцяноў старога ліны. Мары конік уліяўся за плугам на вузкім бядняцкім загоне. Праціўнай грэчкай пахне родныя вай, у час майго маленства — прыгнечанае павяшчанае надзімонне. Дзяўка ў астрозе памятае пра неаддатыя венгер. Па-жабрачому нямеда трукае ў дзверы ўбогата хаты нацыны вецер, пакуль старая маці, якія я бачыў навокал імят, прадае і тужыць на сьне, што сядзіць ў астрозе за прафуду...

Такім быў першы свет цудоўных казак і песень жыцця ў той час, калі для мяне ўпершыню адкрыўся іх творца — Колас. Пасля гэтае роднае імя, па меры таго, як я рос і шукваў, яны пачыналі ўпрыгожвацца новымі казкамі і песнямі жыцця — цудоўнымі па сапраўды народнай мудрасці і прастаце.

І вось прыжыта нямаю часу. На пачатку нашых удзельных, хатніх абіяўтэ па часнае месца займаюць тамы пісьменніка, якога мы з законнай годнасцю патрыятаў называем нашым класікам, творы якога — вершы, паэмы, аповяды, аповесці, гіесы, артыкулы — мы чытаем і перачытваем на правах яго даўніх, верных чытачоў, на правах яго шчырых, уважлівых вучняў.

Гэта — буйнейшае прадпрыемства горада, якое ўступіла ў строй за апошнія гады. Яно поўнасцю механізавана. Ад выбойнага адзілення, дзе насыпаецца мука ў мяшкі, усё працэсы выкаваюць машыны і механізмы. Збожжа праходзіць шлях роўны пачы кілометрам.

Выдатнай тэхнічай, якой абсталявала прадпрыемства, добра авалодаў калектыв камбіната. Заслужанай павягай сярод мукамолаў жарыстаецца Іван Пятроўч Капыль. Яго омена, стаўшы на працоўную вахту ў чэсць выбараў, значна палепшыла якасць памолу збожжа і павялічыла выхад мукі вышэйшага гатунку.

На камбінаце працуюць у асноўным маладаы рабочыя. Усе яны настольна павышаюць сваю кваліфікацыю. Звычайным маніраам прышоў на прадпрыемства Васіль Хальчук. У электрыфікаваным цэхах інжынерна-тэхнічныя работнікі дамагаюць яны стэць вопытным энергеткам. Зараз ён займае пасаду дэжурнага механіка і паспяхова вучыцца ў дзевятым класе вярхоўнай школы рабачай моладзі. Малады спецыяліст Аляксандра Непатэяка, якая нядаўна закончыла Одэскі мукамольны інстытут, працуе ў лабараторыі начальнікам тэхнічна-хімічнага кантролю.

Былая ціхая ўскраіна ператварылася ў новы прамісловы раён горада. Тут пабудаваны добраўпарадкаваныя жылыя дамы, доічны сад, магазіны.

НАСУСТРАЧЫ БЫБАРАМ

На былой ускраіне

Маладыя рабочыя. Усе яны настольна павышаюць сваю кваліфікацыю. Звычайным маніраам прышоў на прадпрыемства Васіль Хальчук. У электрыфікаваным цэхах інжынерна-тэхнічныя работнікі дамагаюць яны стэць вопытным энергеткам. Зараз ён займае пасаду дэжурнага механіка і паспяхова вучыцца ў дзевятым класе вярхоўнай школы рабачай моладзі. Малады спецыяліст Аляксандра Непатэяка, якая нядаўна закончыла Одэскі мукамольны інстытут, працуе ў лабараторыі начальнікам тэхнічна-хімічнага кантролю.

Былая ціхая ўскраіна ператварылася ў новы прамісловы раён горада. Тут пабудаваны добраўпарадкаваныя жылыя дамы, доічны сад, магазіны.

Канцэрты для выбаршчыкаў

Слухачы і выкладчыкі Славечанскай школы Ельскага раёна праводзяць азначную культурна-масавую работу сярод выбаршчыкаў падофнага калгаса «Беларускі камунар» Кузьміцкага сельсавета. Праведзена некалькі гутараў аб савецкім выбарчым законе, аб падзеях за мяжой, калектывна прыгчытаны Зварот ЦК КПСС да выбаршчыкаў.

Наглядная агітацыя

Па-святочнаму ўпрыгожана хата-чытальня Аляксандрыўскага сельсавета Шклоўскага раёна. На фасадзе будынка — маляўнічы, прысвечаны выбарам у Вархоўны Савет СССР, плакат. З густам прыбрана і памашканне хата-чытальня. Сюды прымяна зайсці. Для выбаршчыкаў наладжваюцца лекцыі, даклады, вечеры для моладзі, канцэрты мастацкай самадзейнасці.

Дзямі адбыўся вечар маладых выбаршчыкаў. Уважліва праслухалі прысутныя доклад «Канстытуцыя СССР — самая дэмакратычная канстытуцыя ў свеце». Вагным выступілі перадавікі сельскай гаспадаркі, якія расказалі аб дасягнутых поспехах. Вечар закончыўся канцэртам мастацкай самадзейнасці, у праграму якога былі ўключаны творы, прысвечаныя Канстытуцыі СССР.

Вялікую работу па падрыхтоўцы да дня выбараў праводзіць Новабраздчанская хата-чытальня. Увагу выбаршчыкаў прыцягвае наглядная агітацыя, якая на арых фактаў паказвае перавагі савецкага ладу над капіталістычным. Асабліва ярка адлюстраваны працоўныя поспехі савецкіх людзей.

Культурна-асветныя ўстановы Шклоўскага раёна расгарнулі сярод выбаршчыкаў шырокую прапаганду разнастайнае вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, XXI з'езда КП Беларусі. Удзельнікі мастацкай самадзейнасці раёйнага Дома культуры за месца паставілі ў калгасе 12 канцэртаў. За гэты-ж час калектывы мастацкай самадзейнасці хат-чытальняў і бібліятэк наладзілі для выбаршчыкаў 68 канцэртаў у далёкіх населеных пунктах раёна.

В. МАТЭВУША.

Г. СІКОРЫН.

задачы Шклоўскага раёнага аддзела культуры.

ДВАЦЦАЦІГОДА ЗЕ Беларускага тэатра оперы і балета

Майстры тэатра

Дваццаць год таму назад, упершыню ў гісторыі Беларускага народа заснаваўся нацыянальны тэатр оперы і балета, які адгэтуль азначае ролю ў музычным і тэатральным жыцці рэспублікі.

Тэатр стаў цэнтрам мастацкай культуры. Сістэматычна ўмацоўвалі яго сувязі з жыццём, павышаўся ідэяна-эстэтычны ўзровень яго спектакляў.

Рэпертуар тэатра ўзбагачаны творамі рускай, замежнай класікі, операмі і балетамі савецкіх кампазітараў.

Тэатр выхаваў плеяду майстроў вакальна-сцэнічнага мастацтва. У гэтай справе калектыву вельмі дапамагалі выдатныя спевакі А. В. Нежданова і дырыжор Н. С. Таланаў, асабліва ў перыяд падрыхтоўкі тэатра да дэкады Беларускага мастацтва ў Маскве (1940 г.).

Выканаўчая культура нашых лепшых салістаў дае магчымасць тэатру ставіць на сваёй сцэне складаныя спектаклі рускай і сусветнай класікі, ствараць сучасны рэпертуар.

Таленавітыя акцёры — спевакі заклікаюць ўсасваць яркія, жыццёва-праўдзівыя і псіхалагічна глыбокія вобразы. Гэтыя салісты — цэнтральная творчая сіла калектыва.

Значная група спевакоў была пачынальнікам опернага мастацтва ў Беларусі і прайшла з тэатрам увесь яго творчы шлях.

Найбольш выдатныя заслугі перад калектывам Л. А. Александровскай. Гаперыя вакальна-сцэнічных вобразаў, якія створаны артысткай, уваходзяць у залаты фонд савецкага опернага мастацтва.

Незвычайна чулая да жэсты, салістка заўсёды дакладна працуе над партыяй, дасягаючы ў сваёй творчасці псіхалагічнай і мастацкай праўды.

Мне ўспамінаецца першая сустрэча з Л. Александровскай у дні Айчынай вайны ў Горкіх. Артыстка разам з іншымі беларускімі салістамі прыняла ўдзел у спектаклі Горкаўскага опернага тэатра «Бармен». Гэты спектакль паслужыў творчаму абліччю калектыву горкаўскага і беларускага тэатраў, прадэманстравалі непарушную дружбу майстроў культуры брацкіх народаў. Удзел у паставіцы Александровскай спрыяў яркаму жывасцяваму гучанню спектакля, праўдзівому выражэнню ідэі оперы.

Кожная з партыяў, якія выкананы артысткай, — Асінін, Любін, Бармен, Асінін і іншыя — сведчанне яе глыбокай, поўнацэннай творчасці. Вобраз Асінін — жывое ўвасабленне выдатных рыс натуры рускай жанчыны. Які драматычны талент, якіяе артыстичнае майстэрства пакідаюць хваляючае ўражанне ў глядача.

З'яўляючыся галоўным рэжысёрам тэатра, Л. Александровская за кароткі час паставіла рад складаных спектакляў. Ваганьня здольнасці і вялікая культура даюць ёй магчымасць з поспехам працаваць у гэтай новай для яе галіне. Свае лепшыя яскравыя артыстычнае і агульныя асаблівасці спектакля.

Л. Александровская накіроўвае сілы калектыва на стварэнне поўнакрэўных рэалістычных спектакляў, чула і класіфікаваўшы выхаванне таленавітае моладзі.

Р. Млодэк валодае прыгожым голасам і вялікім вакальным майстэрствам, захапляючы слухачоў шырокай гамай фарбаў, вакальных адценняў. Патрабавальная, дакладная работа над музычнай лініяй вобраза — важнейшая рыса яе артыстичнай дзейнасці. Р. Млодэк — чылы мастак, які яснаста пашырае дыяпазон сваёй творчасці. Яна не толькі шмат працуе над новым рэпертуарам, але і сістэматычна ўзбагачае трактоўку сваіх ранейшых партыяў.

У партыях Лізы, Марыі, Таціны, Тамары ў яе выкананні ёсць вернае адчуванне стылю і замыслаў кампазітараў-класікаў. У спектаклях «Масена» і «Мададаз гвардыі» салістка прадэманстравала новую ступень свайго выдатнага выканаўчага майстэрства.

Прадэставіў старэйшага пакалення салістаў — М. Дзянісаў — спевак, які валодае прыгожым драматычным барытонам, майстра глыбокага выканаўчага замысла. Ён упэўнена рэалізуе свае творчыя думкі, ствараючы змястоўныя, рэальныя вобразы.

М. Дзянісаў з маладой энергіяй працуе над новымі партыямі, няспынна паліць і

ляючы сваё вакальна-сцэнічнае майстэрства. Ён створаны вельмі, высакародны вобраз князя Ігара. З усёй сур'ёзнасцю паставіўся саліст да ўвасаблення вобраза Алінаса («Дзяўчына з Палесся»).

Да лепшых партыяў Дзянісава належыць Рыгалета, Жэрмон, М'оплік.

Спевак шырокага дыяпазону, выдатны майстра вакалу, І. Валюцін валодае ў дасканаласці майстэрствам сцэнічнага перавасаблення. Дастаткова параўнаць тры яго лепшыя ролі — Герцага, Вадэмона і Даміама, каб пераканацца ў разнастайнасці творчых магчымасцей саліста. Цікавую ў тэатравым рэпертуары партыю Герцага І. Валюцін спевае свабодна, верхні рэгістр яго голаса гучыць ярка і магутна.

Партыя Даміама («Страшны двор») — характэрна цікавымі, камедыямі фарбамі. У вобразе раскрываецца натура смешлага, наўдарага жаніха дачок Мечніка. І. Валюцін знаходзіцца ў росквіце сіл і здольны яшчэ шмат зрабіць для далейшага росту калектыва тэатра.

На працягу многіх год выконвае партыю Іраслаўны, Лізы, Тоскі, Наталы С. Друкер. Яна вядоў натуральнасцю і прастаноў, а прыгожы драматычны голас артысткі дапаўняе створаны ёй вобразы яркімі вакальнымі фарбамі. У партыі Часніковай («Страшны двор») артыстка праявіла і значныя камедыямі здольнасці.

Надзвычай цікавая і своеасабліва творчая біяграфія М. Ворвулеа — аднаго з найбольш яркіх салістаў тэатра.

Параўнальна нядаўна пачаўшы сваю артыстичную дзейнасць, М. Ворвулеў сваім чудаўным голасам і сцэнічнай прывабнасцю хутка заваяваў сімпатыі і прызнанне глядача. За невялікі час сваёй работай на сцэне і канцэртнай эстрадзе ён дасягнуў значнага майстэрства і цяпер ужо мае шырокі і разнастайны рэпертуар.

У інтэрпрэтацыі партыі Ворвулевым адчуваюцца выразныя індывідуальныя рысы артыста. Яго непарэдымі тэмперамент заўсёды захаляе слухачоў. Даман, Роберт, Аманасро і Алінаса — лепшыя партыі спевака. Кожная новая работа пераконвае ў невычэрпных творчых магчымасцях артыста.

Выдатна гучыць ва ўсіх партыях магучы і прыгожы голас Л. П. Зянонава. Жывымі, праўдзівымі фарбамі, пшчырам пацудзім напоўнены ў выкананні саліста вобразы Сусані, Рэна, Даніам. У ліку лепшых работ Зянонава — каларытны вобраз Кавчака і трагічны партрэт гордага, высакароднага Кучубея. Цяпер артыст дае ўсе свае сілы вобразу Барыса ў гейпільнай оперы Мусаргскага «Барыс Годуноў».

Адным з найбольш дзейных, працавітых і аднаго опернаму мастацтву артыстаў з'яўляецца Н. Сярдобай. Яго творчай індывідуальнасці ўласцівы многія галіны выканаўчага майстэрства — дэлая лірыка, тонкі гумар, трагедыямі пафас, жанравая характэрнасць.

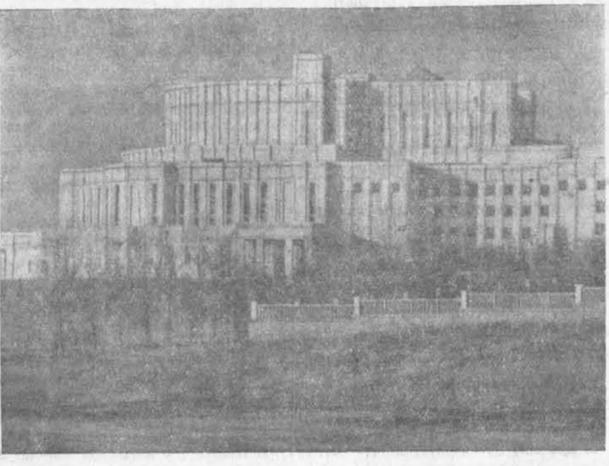
Значных поспехаў дасягнуў І. Сайкоў. Яго багаты, гучны драматычны тэнар з асабліва пэўнай раскрыццям у партыях Радамэса і Олега Кашэвога.

Адным з артыстаў, якія звязалі свой лёс з тэатрам з першых год яго заснавання, з'яўляецца Н. Лазараў. Яго выкананне партыі заўсёды адзначае дакладнасцю музычнай задумкі і прыгажосцю своеасаблівых вакальных даных.

Іркі прафесіяналізм выканаўчага майстэрства — характэрная рыса артыста У. Газава. Таленавіты спевак з добрай вакальнай школай па-праву зоймае адно з вядучых месцаў сярод вакалістаў і з'яўляецца цікавым выканаўцам партыяў Ігара, Елецкага, Мечніка і Маюсена.

Было б няправільным у сувязі з юбілеем пераацаніць узровень майстэрства салістаў нават старэйшага пакалення. І таму важнейшы аэаыазак кожнага — працаваць над павышэннем свайго выканаўчага культуры і мастацкага густу, глыбей вывучаць народна-песенную творчасць і жэсты, якія мы адлюстроўваем у вакальна-сцэнічных вобразах.

Л. ЛЮБІМАУ,
галоўны дырыжор Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета, заслужаны дзеяч мастацтва БССР.

Будынак Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета.

Фото І. Салавейчыка.

Жадаю поспехаў

Як многа трэба зрабіць, каб можна было ўзяць залоню! З глядзельнай залы часам усё здаецца простым, а якая неабходна складаная арганізацыя працы для поспеху спектакля. І глядач не заўсёды ведае тых, якія аддалі шмат энергіі стварэнню спектакля. Я маю на ўвазе тэхнічны і адміністрацыйны персанал, які таксама вызначае аблічча тэатра.

Прывяма, што артысты, якія сёння працуюць у Вялікім тэатры і іншых оперных тэатрах краіны, раней удзельнічалі ў творчым жыцці Беларускага тэатра. Гэта — артыстка Н. Гусельніцава, артыст балета А. Ермалаеў, рэжысёр Б. Пакоўскі і іншыя.

Калі таварыць аб Беларусі і яе мастацтве, дык мне ўспамінаецца вельмі вобраз Янкі Купалы, пэат Максім Танк, кампазітар Я. Цікоцкі, скульптар З. Азгур, драматычны артысты, вядомыя на гастролях у Маскве, — Г. Глебаў, П. Малчанаў, Б. Платонаў, І. Ждановіч і многа іншых.

У оперы ёсць праслаўленыя артыстыка, рэжысёр, дзяржаўны дзеяч Л. П. Александровская. Яна многа сіл аддала стварэнню і развіццю нацыянальнага опернага тэатра.

Запомніліся артысты Р. Млодэк, С. Друкер, М. Зянонаў, І. Сайкоў, галоўны дырыжор Л. Любімаў, балетмайстар К. Мулер, хормайстар Н. Прысекаў.

Добрае ўражанне засталася ў мяне ад выступленняў у спектаклях Беларускага опернага тэатра са спевакамі Т. Шымко, Р. Асіненка, Р. Млодэк, Т. Пастушнінай у ролях Маргарыты, Ольгі, Таціны і Валентыны, а таксама з чудаўным артыстам М. Ворвулевым (Валенцін у «Фаўстэ»). Прыпамінаю характэрныя эпізоды. У сцэне паядзінку М. Ворвулева-Валенціна неабходна «пракалоць» шпагай, і ён павінен намерці. Я яго «пракалоў» тройчы, а ён стаіць, нібы зачараваны. Вось «прага жэсты!» У Ворвулева-Валенціна яе адчуваўся так многа, што артыст мімаваоль спрацаваў з Гётэ і Гуно, з іх падачай вобраза. Вядома, што спрэчкі ў мастацтве рэч карысная, але ў дадзеным выпадку можа быць крыху перабольшана мера спрэчак.

Спраўды мілая, градыёзная Разіна-Т. Ніжніцава. Думаю, што яна павінна быць добрай Дзямідай і Лякэм.

Артыст А. Валюць — перакананы Зарэчкі. Зусім нечакана для мяне ён аказаўся ў ролі Баргале. Добры Баргале! У гэтым вобразе ажылі старыя традыцыі.

З дня з'яўлення оперы «Севільскі цырульшчык», яшчэ пры жыцці Расіні, гэта

была опера-буф, у якой элемент сучаснасці быў неабходны і гарманічны. І Пушкін пісьмі у гэтай оперы момант злобадзейнасці. Правам на гумар, на іронію, уласоблены ў эпізодах сучаснасці, карыстаўся Ф. Шаляпін на сцэне былога Марыінскага тэатра і ў Вялікім тэатры. Артыст Валюць у сваёй творчасці таксама верны гэтай традыцыі.

Успамінаю творчую рызку і сярбортны адносіны да мяне артыста М. Зянонава, які, будучы хворым, не хацеў адмаўніць спектакля і па-майстэрску спеваў партыю Дона Базіліа.

Высакароднасць, дакладнасць музычнага матрыка захаляла мяне ў ігры артыста Н. Сярдобая, які выконваў партыю Фігаро.

Выезд на гастролях такіх артыстаў, як Л. Александровская, Р. Млодэк, І. Валюцін, М. Дзянісаў, Н. Сярдобай і М. Ворвулеў, дапамагаюць развіццю мастацтва іншых рэспублік і гарадоў, пашыраюць творчыя сувязі майстроў сцэны.

Аркестр тэатра старанны ў працы, уважлівы ў спектаклях. Саліст аркестра скрыпач Н. Круц роўна і прыгожа выконвае сола ў «Фаўстэ». Салісты — виланчэіст В. Брэнькоў і альтист К. Бенейскі, з якімі я разам выступаў у канцэрте на сцэне Мінскага тэатра, — выдатныя музыканты і чылыя партнёры.

Балет! Усё, што даялося ўбачыць (нават выступаючы ў якасці партнёра салістаў у балете «Вальпургіева ноч»), пераканала, што мінокі балет захаваў сваю мову, уласцівую гэтаму мастацтву, і не отубуў у пошуках новага выключнага пераканальнасці і сілы яго — іменна, умоўнасць.

А. Нікалаева і Н. Мадаўніца — яркія, таленавітыя артысты. У іх ёсць добрыя партнёры С. Дрэчын і Е. Гініскіх.

Нехта не скажыць некалькі слоў аб галоўным мастаку тэатра С. Нікалаеве. Гэта — майстар, які добра ведае сцэну. Работнікі Вялікага тэатра Саюза ССР усмінаюць яго з добрым пацудзім.

Блізкае дачыненне да юбіляра мае кансерватарыя на чале з дырэктарам кампазітарам А. Багатыровым, дзе выхоўваюцца будучыя артысты оперы, а-капальны хор, мастацкі кіраўніком якога з'яўляецца Р. Шымка. Культура выканання, якае характэрна для гэтага калектыва, забяспечвае выхаванне прафесійна сталых кадрў спевакоў.

Горача віншую вас, дарагія таварышы! Жадаю поспехаў у творчасці і жыцці.

І. КАЗЛОўСКІ,
народны артыст СССР.

Мамі сябрам

У гэтыя дні, калі вы святкуеце юбілей свайго юнацтва (бо дваццатгоддзе — пара самага радаснага, квітнеючага юнацтва, поўнага надзеі і светлых перспектыв), мне хочацца прынесці вам самыя цёплыя, сардэчныя віншаванні.

Ваша свята радаснае і дарагое нам, масквічан, таксама, як і ўсім таварышам на мастацтву, дзе-б яны ні працавалі — у далёкім Новасібірску, у сонечнай Алматы ці ў праслаўленым Ленінградзе...

Ваш юбілей — чудаўнае і яркае адлюстраванне тых гістарычных перамог савецкай культуры, якія робіць яе самай перадавой, самай пратрафіўнай культурай свету. Мы адзначаем сёння юбілей нацыянальнага тэатра оперы і балета, і адна гэтая падзея ўжо сведчыць аб нашых велізарных дасягненнях.

На прыкладзе Беларускага тэатра мы бачым, як расце і развіваецца ў нашы дні магутная музычная культура — нацыянальная па форме і сацыялістычная па зместу.

«Дзяўчына з Палесся», «Салавей», «Князь-возера», «Аповесць аб каханні» ўпрыгожваюць вашу афішу побач з бесшчэротнымі творамі рускай класікі — «Князь Ігарам», «Іванам Сусаніным», «Еўгеніем Онегіным», «Лебядзіным возерам»,

сімвалізуючы непарушную дружбу двух брацкіх народаў — рускага і беларускага — і іх культуру.

А тое, што опера і балет Беларускага тэатра поўны вялікай творчай энергіі, нястомных пошукаў новага, не малых дасягненняў на гэтым цяжкім, але высакародным шляху — зорка вашай доўгай маладосці і будучых поспехаў.

Ад душы жадаю вам невычэрпнай, непаўбуйнай маладосці — крыніцы няспыналага наватарства. Ад шчырага сэрца жадаю поспехаў у оперы і ў балете, дзе, я ведаю, у вас ёсць багата таленавітых людзей.

Горача віншую Беларускае балетны калектыву і асабіста А. Нікалаева, К. Мулера і С. Дрэчына, з якімі разам выступала на сцэне.

У мяне засталіся найлепшыя ўражанні ад Мінска, ад тэатра і ўзорнай творчай дысцыпліны ў ім, мяркуючы па спектаклях «Лебядзінае возера» і «Бахчысарай-кі фантан», у якіх мне даялося ўдзельнічаць.

Жадаю тэатру ствараць спектаклі цікавыя, смелыя, разнастайныя па зместу і жанрах.

Галіна УЛАНОВА,
народная артыстка СССР.

Наш абавязак

Мы так ажыліся з тым, што кожны дзень у Мінску можам паслухаць і паглядзець оперу ці балет, што не ўявілі сабе нашу сталіцу без опернага тэатра.

За дваццаць год свайго існавання тэатр оперы і балета асававаў спраўдзенаю любоўю глядача. Выраслі таленавітыя спевакі, таншоры і музыканты. Няма патрэбы пералічваць іх. Імёны выдатных майстроў на вуснах у нашых глядачоў. А глядачоў у оперным тэатры з кожным годам усё больш. Мы бачым сярод іх рабочага-тэатразавадца і аўтасаводца, рабочага-будульніка і служачага дзяржаўнай установы, вайсковата і чыгуначніка, студэнта і калгасніка. А калгас імя Гастэлы Мінскага раёна нават усім калгасам прысутнічаў на адным са спектакляў.

Многа створана адольным калектывам тэатра оперы і балета. Ён па заслугах атрымаў у час дэкады 1940 года ў Маскве ордэн Леніна. Выдатныя майстры сцэны сталі народнымі і шырока вядомымі на ўвесь Савецкі Саюз. Выраслі новыя творчыя кадры, якімі ў супрацоўніцтве з калектывам тэатра створаны аргінальныя творы — беларускія нацыянальныя оперы і балеты.

Што і казаць, дасягненніў німаю. Але ў дні юбілею нам нехта захаляцца толькі

дасягненнямі і слававольцаў адно другому. Трэба цярпова глядзець уперад. А калі паглядзець так, дык мы ўбачым, што ўсім нам работы яшчэ вельмі і вельмі многа. Я думаю, што кампазітары і майстры сцэны самі выкажуць аб гэтым. Мне хочацца толькі сказаць, што азначаю дою віны за маруднасць стварэння аргінальнага рэпертуару якое Саюз пісьменнікаў Беларусі і, у першую чаргу, — паэты. Мы вельмі неахвотна і холадна бірамеся за стварэнне лібрэта опер. А гэта-ж наш баспрэчны абавязак. У нас ёсць чудаўныя творы ў Якуба Коласа і Аршана Кулішова, у Максіма Танка, і Пятра Глебаўкі, на якіх самі аўтары, а то і другія матэрыялы напісана лібрэта. Шт тэатр, ні мы не ўзялі гэтага пытанья як след.

Могучь напісаць добрыя лібрэта такія паэты, як П. Панчанка, В. Вітка, М. Луцкі, К. Кірэнка, М. Калачынік, М. Кіміковіч, А. Бацька, Э. Агніцет, А. Вяліч, А. Вяліч і другія. Яны бачыце, ёсць каму пісаць. Трэба толькі ўзяцца, як належыць, за справу.

Мне хацелася, каб у дні юбілею тэатра нашы паэты добра ўсвядомілі гэта і забяспечылі іх паэтычнае слова поўнакрэўна вагунала са сцэны нашага любімага тэатра.

Пятрусь БРОўКА.

Здольны калектыву

Опера — вышэйшая форма мастацтва. Яна дае глыбокі сінтэз музыкі, спеваў, хараграфіі, драмы і выяўленчага мастацтва. Дзякуючы клопатам партыі і ўрада Беларускага тэатра таксама мае свой тэатр оперы і балета, які здыбыў сабе ўсеасаюзную славу і заваяваў шырокае прызнанне і папуларнасць у народных масах.

За дваццаць год свайго існавання тэатр стварыў рад выдатных спектакляў, як беларускіх — «У пущах Палесся», «Міхась Падгорны», «Дзяўчына з Палесся», балеты «Салавей», «Князь-возера», так і рускай і замежнай класікі — «Князь Ігар», «Іван Сусанін», «Еўгеній Онегін», «Масена», «Русалка», «Дэман», «Рыгалета», «Аїда», «Страшны двор» і іншыя.

Тэатр можа ганарыцца сваімі кадрамі, якія ствараюць яму славу. Вакальнымі карыфэямі тэатра на працягу доўгіх год з'яўляюцца Л. Александровская, Р. Млодэк, С. Друкер, І. Валюцін, М. Дзянісаў. Сярод іх першае месца належыць Л. Александровскай, як па сіле і гарачаму пацудзім артыстичнага ўвасаблення вобраза, так і па вакальных даных, з якімі яна адольвала паспяхова выконвала ролі Таціны («Еўгеній Онегін») і Лізы («Шкавальная дама»), Маргарыты («Фаўст») і Бармен («Бармен»). Млодэк і Друкер радуць і здзіўляюць нас кожнай сілай, свежасцю і прыгажосцю свайго голаса. Асаблівае месца займаюць два салісты оперы, якія не так доўга творыць на сцэне нашага тэатра. Гэта — М. Ворвулеў і М. Зянонаў.

Першы з іх — чудаўны барытон, які, дзякуючы сваёму голасу, заўсёды эканомна расходуе свае вакальныя сілы, а другі — сакавіты і прыгожы бас, якому адольваваў ўваецца з вялікім поспехам выконваць такія розныя ролі, як Кавчака і Кучубея.

Хочацца пажадаць, каб хор тэатра оперы і балета быў значна павышаны, каб ён не толькі па сваёй якасці, але і па колькасці стаў на ўзроўні оперных хораў акадэмічных тэатраў Масквы, Ленінграда, Кіева.

Р. ШЫРМА,
народны артыст БССР.

Павышаў патрабавальнасць

Дваццацігоддзе Беларускага тэатра оперы і балета — радасная падзея ў культурным жыцці нашага народа, свята маё сэрца на мастацтву і маё асабістае свята.

Я нарадзіўся ў Гомелі. І ў гэтым родным для мяне горадзе я ўжо з дзяцінства адчула любоў да песні, як да найлепшага спосабу выяваць свае пацудзі і душныя хваляванні. З музычнай культурай Савецкай Беларусі звязаны першыя гады маёй вучобы (Гомельскае музычнае вучылішча, кансерватарыя) і пачатак самастойнага жыцця ў мастацтве.

Дружба з музыкантамі Савецкай Беларусі ўмацоўвала ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны, у сумесных выступленнях фронтовай канцэртнай брыгады. Восем гадоў Беларускае музычны калектыву мне асабіста дарагі і мне хочацца падзяліць з ім яго светлую радасць.

Дваццаць год жыцця опернага тэатра — не так ужо і многа. Аднак нехта не прызнае, што для Беларускага калектыва — гэта ўзрост вакальнай і сцэнічнай сталасці.

Беларускі тэатр выхоўвае моладзь у

Не можа не радаваць нас маладая і таленавітая плеяда салістаў оперы, якая выходзіць па аміну старэйшым. Да іх належыць Т. Ніжніцава і Т. Шымко. Першая — дырка-каларатурнае, а другая — дырэчнае сшырано, К. Кудрашова і Р. Асіненка — меццо-сапрано і У. Газаў — барытон.

Апрача салістаў, у оперы дзейнічае народ. Паказваць волю народа з яго пацудзім, мастацтвамі, імкненнямі і думкамі заклікае хор. Хор у спектаклях — гэта таксама дзейная асоба. Хор тэатра оперы і балета (хормайстры Н. Прысекаў і Т. Аршана) таленавіта выконвае сваю ролю ў спектаклях: ён адлюстроўвае радасць народа ў час свята на Палессі і яныяніць партыямі да фашыстаў у оперы «Дзяўчына з Палесся», гора народа — у оперы «Іван Ігар», урачыстую радасць народа ў фінале оперы «Іван Сусанін». Прыяніўшы і таленавіта праводзіць выступленні мужанікоў хор у операх «Аїда», «Дэман», «Дзяўчына з Палесся», жаночы хор у оперы «Еўгеній Онегін» і «Князь Ігар» і многія іншыя.

Хор оперы і балета — здольны творчы калектыву, прафесійна падрыхтаваны, а дэталі і моцнымі вакальнымі данымі.

Толькі па сваёй колькасці да магутна-ментальных опер, як, напрыклад, «Князь Ігар», «Іван Сусанін», «Дзяўчына з Палесся», хор замялы. І таму часта на вялікай сцэне губляецца ўражанне народнай масы.

Хочацца пажадаць, каб хор тэатра оперы і балета быў значна павышаны, каб ён не толькі па сваёй якасці, але і па колькасці стаў на ўзроўні оперных хораў акадэмічных тэатраў Масквы, Ленінграда, Кіева.

Р. ШЫРМА,
народны артыст БССР.

Опера «Страшны двор» Манюшкі (рэжысёр Л. Александров

ДВАЦЦАЦІГОДДЗЕ Беларускага тэатра оперы і балета

За сапраўдную сталасць

Балет «Князь-воцера» В. Залатарава.
Надзея—народная артыстка БССР
А. Нікалаева, Васіль—артыст В. Міронаў.

Дваццацігоддзе опернага тэатра—свадзіннае яго маладосці. Наш народ мае багаты оперную культуру і такую вялікую колькасць оперна-балетных тэатраў, якой няма ні ў адной іншай краіне. Сярод савецкіх тэатраў няма «востраў» з узростам, які перавышае многія дзесяці год. Таму дваццацігоддзе Беларускага опернага тэатра выглядае юнацкім узростам. Але ў тым і прымяная асаблівасць гэтага з'явіліся, што ён не з'яўляецца адзінай «высудзі год», а святкам маладосці.

І сапраўды, нават старэйшыя салісты тэатра, гэта ішчэ людзі, поўныя творчай энергіі, маладых імкненняў да навагартства, да пошукаў ішчэ невыпрабаваных шляхоў у складаным мастацтве музычнага тэатра.

Шлях, які тэатр прайшоў, вельмі складаны. У большасці шаноўных і масцітных «калег» Беларускага опернага тэатра не знойдзецца і невялікай часткі перажытага мінчанамі. Тут ёсць што ўспоміць, што падагуаіць і з чаго рабіць вывады.

Мінулае час для тэатра быў не спакойным існаваннем у мастацтве, не планмерным развіццём без перашкоў. Гэта быў час няспынай барацьбы за станаўленне Беларускага опернага мастацтва, за сфармаванне высокіх прынцыпаў найбольш складанага з тэатральных мастацтваў. На ўзбых звычайна гавораць «урачыстыя словы, чуюцца радасныя вопіскі, віншаванні. Але ідзе тае мера, якой можна выміраць гадзі, дні, гадзіны вялікіх і малых спраў, радасцей і засмучэння, пакутных пошукаў і шчасця поспеху? А з гэтага, як з найдрабнейшых атамў знітавана тое, што завіецца так проста: дваццацігоддзе.

Невялікая студыя, якая складалася з маладых людзей, ператварыцца ў першы на Беларусі зямлі оперны тэатр. Гэта быў новы парастак маладой савецкай культуры. Як у каліцы, здзейнічалі мары энтузіястаў. Кожны поспех у галіне любімага мастацтва становіцца здабыткам і горадасцю народа. Створаны калектывы спевакоў, танцоў, музыкантаў, рэжысёраў, мастакоў. І, нарэшце, пабудавана цудоўнае памішанне вялікага тэатра — аднака клошту ўрада аб новым калектыве.

Узнікненне Беларускага опернага тэатра—гэта не проста з'яўленне аднаго творчага калектыва. Гэта—параджэнне новага нацыянальнага опернага мастацтва. Уладарна і ўрачыста яго заявіла аб сабе ў дні дэкады Беларускага мастацтва ў Маскве (1940 г.). У дні дэкады масквыцкія пазнаміліся з першымі Беларускага оперна-балетнага драматургіі, са спектаклямі «Міхась Падгорны» Я. Цікоцкага (лібрэта П. Броўкі), «У пунчах Палесся» А. Багатырова (лібрэта Я. Рамановіча на матывах апавесці Якуба Коласа «Дрыгва»), з балетам «Салавей» маладога кампазітара М. Броўшера (на матывах апавесці З. Вядулі). Тэатр быў цёпла сустрэты ў сталіцы, і спектаклі былі станоўча ацэнены ў друку. Акрылены поспехам, узброены ясным разуменнем сваіх задач перад народам, Беларускія артысты і музыканты пачалі ўдасканальваць сваё мастацтва.

Беларусь часова апынулася пад акупацыйнай фашысцкай вайскай. Пітараўцы скалечылі бомбамі цудоўны будынак тэатра, але не здолелі задушыць магутнае мастацтва свабоднага народа. Братнюю руку да-

памогі яму падалі рускія людзі, увесці многадзяцельныя савецкі народ.

Далёка на Волзе, у горадзе, які носіць слаўнае імя вялікага пісьменніка М. Горькага, адін за адным пачалі збірацца салісты, аркестранты, артысты хора, балета.

Ішчэ ворагі тэатра ішчэ заходзілі раёнаў Беларусі, а ў пакалечаным будынку тэатра ў Мінску калектывы ўжо заканчвалі падрыхтоўку опернага спектакля «Алеся».

У гэтыя цяжкія для рэспублікі дні ўрад знайшоў час і магчымасць дамагчыся тэатру парадаў, падтрымаць аднаведны настрой у творцаў спектакля. Знойдзены былі сродкі і матэрыялы для афармлення оперы. Былі напісаны дэкарацыі, і на сцэне Дома афіцэраў быў паказаны першы спектакль. Касцюмаў многа не сапрабавалася, таму што большасць артыстаў хора прышла ў тэатр з партызанскага лагера.

Непасрэдна з фронту прыходзілі байцы і афіцэры на спектакль, чула рагуючы на пады, актыўнымі ўдзельнікамі якіх яны былі самі.

Намаганні працавітых савецкіх людзей абудаваны Мінск. Прыгожыя яго новыя вуліцы, плошчы, скверы. Ішчэ больш велічым і ўтульным пасля аднаўлення стаў будынак опернага тэатра. Актыўным творчым жыццём жыве яго таленавіты калектыв.

Гэта даволна ўспоміць для таго, каб запятаць: дзе ішчэ, на плечы якога тэатра, аднаго яго пакалення быў ускладзены такі цяжар нараджэння, гора разбурэння і новае, яшчэ больш цудоўнае адраджэнне свайго любімага дзешчынца? Усё гэта — сведчанне подзвігу калектыва, глыбокага ўве-

дамлення ім вялікага абавязку перад народам.

Самаздаволенасць ніколі не была ўласціва Беларускаму тэатру, і гэта загартавала яго калектывы, зрабіла яго больш працавітым, чутым у творчасці.

Але мастацтва вымагае майстэрства, дэкладнага разліку і патрабавальнай праверкі ўсіх «дробязей». Бурная маладосць прайшла, і цяпер прыходзіць пара сталасці і мудрасці.

У тэатры ўжо багата моладзі, і яе роля паступова павялічваецца ў яго творчым жыцці. У ёй, толькі ў ёй—будучыня Беларускага опернага мастацтва.

Мімаволі ўнікае пытанне: ці здолее гэта моладзь далей несеці эстафету Беларускага мастацтва? Ці хоць у яе сіла, майстэрства, здольнасці пераняць лепшыя традыцыі?

Першае пакаленне артыстаў стварыла тэатр і абараніла яго ў творчых бойках. Але заставацца на дагнутым, значыць фактычна крочыць назад. Дзе-ж тыя крытэрыі, якія навіны служыць далейшаму развіццю тэатра?

Асноўны крытэрыі—академізм у высокім сэнсе гэтага слова. Сапраўднае опернае мастацтва не можа не быць акадэмічным. Спалучэнне энтузіязма і творчай смеласці з майстэрствам, глыбокім аналізам, тонкім разлікам, безадорна строгім выкаўчаным стылем павінна зрабіць традыцыйны Беларускага опернага тэатра. Штодзённая вучоба, адеўтнасць самазаснакоўнасці — шлях да гэтага.

Трэба змагацца з камірамісамі. Яны, як бадота, засмоктаюць і губяць мастацтва.

Тут—недакладная перадача музычнага тэксту оперы, там—прыблізнасць дзейнасці спэціфічнай лініі. Або—нехайны грэм, неафіцыйная партытура асветлена дэкарацый... Тысячы «дробязей» патрабуюць да сябе ўвагі, выпраўлення ва ўсіх звыках складанага арганізма опернага тэатра. Гэта работа павінна вестца планмерна, заўсёды, шырокім фронтам.

Планаванне — аснова поспеху ў рабоце тэатральнага калектыва. Экстраная пастаноўка таго ці іншага спектакля ставіць акцэра перад немагчымасцю да канца завоіць музычны матэрыял і належным чынам перадаць яго на сцэне. У выніку атрымаецца «сыры» спектакль, «сыры» вобраз — поўнафакты, які паказваецца глядачу. З гэтым нельга прымірацца. Па чутце адказнасці і няспынае ўдасканаленне кожнага члена калектыва, кожнага на сваім пасту—важнейшая задача тэатра.

Беларускі оперны тэатр стаў цэнтрам музычнага жыцця рэспублікі. У ім штодзённа сотні людзей знаёміцца з выдатнымі творцамі музыкантаў нашай Радзімы і ўсяго свету. Праз сцэнічнае дзеянне музычныя думкі становяцца больш зразумелымі і лепш даходзяць да шырокага глядача. У гэтым вельмі важная заслуга тэатра, гэта-ж і ўскладае на калектывы павышаную адказнасць.

Больш багата і рознастайна павінна быць у рэпертуары тэатра прадстаўлена руская і заходнеўрапейская класіка, больш энергічна і смела неабходна рытываць спектаклі савецкіх аўтараў і, у першую чаргу, аб Савецкай Беларусі.

Думаю, што ў тэатры знойдзецца магчымасці і сілы для пастаноўкі лепшых твораў кампазітараў Украіны, Грузіі, Арменіі, не зважаючы на Беларусь глядачу опер Мусаргскага, Рымскага-Корсакава, Чайкоўскага, Вердзі.

І, нарэшце, аб якасці. Якасць пастаноўкі, выканання і захавання спектакля павінна быць заўсёды на ўзроўні прам'еры. Якасць радавога спектакля—вось што вызначае аблічча тэатра. Для дасягнення гэтага трэба перш-на-перш ліквідаваць штурманшчыну ў стварэнні спектакля і падрыхтоўцы новае папаўненне артыстаў.

Выхаванне моладзі—справа гонару перш за ўсё тых, хто назаўсёды з'еднаў сваё асабістае жыццё і лёс з жыццём і лёсам тэатра. Без іх заўсёднай дапамогі, штодзённага ўдзелу ўсіх выхаваных сродкамі акцэра. Музыкальная культура тэатра і сапраўдны прафесіяналізм павінны быць асновай асновай для росту ўсяго калектыва і, у першую чаргу, моладзі.

Тэатральны калектывы—жывы арганізм. Ён павінен увесць час расці, развівацца, аддаючы ўсё змротае, нежыццёвае і спрыяць росту новага, свежага, маладога.

Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балета прайшоў сапраўды слаўны і бурны дваццацігоддзе. Уступіўшы ў пару сталасці, яго таленавіты калектывы здолее вырашыць новыя, яшчэ больш складаныя задачы, якія стаяць перад дзесяціма мастацтва.

Б. ПАКРОўСКІ,
галоўны рэжысёр
Вялікага тэатра
Саюза ССР.

Опера «Ціхі Дон» І. Дзержынскага.
Аксіня—народная артыстка СССР
Л. Александровская, Панцель — артыст В. Меракскі.

Дні маладосці

Беларускі оперны тэатр увайшоў у маё жыццё ў перыяд творчага юнацтва, у пачатку спэціфічнага шляху.

Ішчэ будучы студэнткай кансерваторыі, я пачала працаваць салісткай тэатра. Дыла ўвага калектыва заўсёды даламала маёй творчай рабоце. За невялікі час я выканала некалькі значных партый у рускіх і заходнеўрапейскім рэпертуары, партыю Дуні ў сучаснай оперы «Марозка».

Асабліва важным для мяне быў вобраз Антаніды ў класічнай оперы «Іван Сусанін».

У Беларускаму тэатры я набыла першы сцэнічны вопыт і на практыцы скарыстала музычна-спэціфічныя веды, набытыя ў кансерваторыі.

У гэтыя дні я ўспоміла аб сваім сціплым творчым шляху на Беларускаму сцэне, каб падкрэсліць творчую чужасць тэатра да моладзі і тое, што свята маіх таварышаў павінна радаваць і маё сэрца.

Хочацца сказаць і аб іншым. Вось ужо два гады, як мой творчы лёс звязаны з Вялікім тэатрам Саюза ССР—акадэміяй музычна-вакальнай культуры нашай Радзімы. Пад чужым наглядом выдатных майстэраў—дырыжораў і рэжысёраў тэатра я працую над удасканаленнем таго, чаму навучылася ў кансерваторыі і Беларускаму тэатру оперы і балета.

Далейшае творчае жыццё ў Маскве пераказала мяне ў тым, што няспынае клопат аб павышэнні мастацкай культуры, высокая, строгая патрабавальнасць да сябе—абавязковая ўмова творчага росту савецкага артыста.

Да настойлівага авалодання вышэйшымі традыцыямі Вялікага тэатра Саюза ССР і заклікаю маіх сяброў—таленавітую моладзь роднага і блізкага мне Беларускага тэатра.

НІНА ГУСЕЛЬНІКАВА,
заслужаная артыстка БССР,
салістка Вялікага тэатра Саюза ССР.

Незабыўная сустрэча

Творчая сустрэча з калектывам Беларускага тэатра оперы і балета пакінула ў мяне найлепшае ўражанне.

Мне тут даволна двойчы спяваць партыю Сусаніна («Іван Сусанін») у сардэчным ажуронім мастацкім чужага калектыва. Азіраючыся на салістаў, хорам, аркестрам, з дырыжораў і рэжысёраў урадавала мяне значнай музычна-спэціфічнай культуры калектыва, яго імкненнем да пастаяннага ўдасканалення свайго майстэрства, да стварэння поўнаценнага мастацкага ансамбля ў спектаклі.

Прымяна адначасна, што поруч з вакалістамі, якія маюць вялікі стаж і багаты сцэнічны вопыт, з поспехам выступаюць і таленавіта моладзь. Яе свежыя галасы гучаць мякка, задушэна, надаючы спектаклю непаўторны настрой юнацтва і жыццёспрэчкі, афарбоўваючы іх цёплым ірызмам. Спектаклі Беларускага тэатра вабяць жыццёвай і мастацкай праўдай.

У нас ужо стала высакароднай традыцыяй у юбілейныя дні вестці размову не толькі аб сучасным, аб тым, што ўжо дагнінута, але і абглядзіць у будучыню.

Думаючы аб далейшым шляху маладога Беларускага тэатра, хочацца пажадаць яго калектыву ішчэ больш дагнітыва і ўважліва ўгледзецца ў наша багатае велічым падземі жыццё, больш патрабавальна авалодваць невычарпанымі скарбам рускай вакальнай і спэціфічнай школы, чужа і класічна выхоўваць новае пакаленне майстэраў оперна-балетнага мастацтва.

Горача віншую Беларускаму калектыву з дваццацігоддзем плённай творчай дзейнасці.

М. МІХАЙЛАУ,
народны артыст СССР.

Надзеяная змена

Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балета, які пачаў сваё творчае жыццё маладзёвым тэатрам, захоўвае і дагэтуль традыцыйна смелага выхаваную моладзь, праводзіць вялікую работу па выхаванню маладых выканаўцаў. За апошнія два гады ў калектывы ўвайшлі вялікая група салістаў, выпускнікоў Маскоўскай і Беларускай кансерваторыяў.

Спектаклі «Еўгеній Онегін» і «Лакмэ» можна назваць маладзёжымі, таму што ўсе асноўныя партыі ў іх даручаны маладым артыстам. Вялікая заслуга ў гэтым галоўнага рэжысёра тэатра І. Александровскай і галоўнага дырыжора І. Любімова, а таксама майстэраў, які ўважліва і класічна сучаць за кожным крокам пачынаючых артыстаў.

Сур'езных поспехаў дамаглася моладзь у спектаклах рускай класікі. У оперы «Іван Сусанін» партыю Антаніды выканава Т. Наступіна, якая валодае моцным і прыгожым каларытным сапрано. Спявачка глыбока адчула вобраз прастай і мужай рускай дзяўчыны. Асабліва ўдалася ёй ваяліць вакальна маюаю, якія раскрываюць унутраны свет героіні.

Партыю Вані («Іван Сусанін») у выкананні Р. Асіпенкі—адна з самых удачных у яе рэпертуары. Іркі і прыгожы голас, выразная дэцызія, сцэнічны талент далі магчымасць артыстка стварыць хваляючы вобраз звыскага хлопчыка.

Рымскі-Корсакаў у оперы «Царская невеста» паказаў два кантрастныя жаноўныя вобразы рускай старажытнасці—Марфу і Любошу. Т. Ніжнікава стварала тонкі і пачытоны вобраз рускай дзяўчыны Марфы, які краіна глядача свай прастаёй і шчырасцю.

Г. Гаўрыльчык у партыі Любаны паказала цяжкі лёс жанчыны, якая не знайшла выйсця з сацыяльнага і бытавога прыгнёту староў Расіі і загінула.

Удача Т. Шымко—партыя Іланты ў адзінае оперы. Гісторыя славой дзяўчыны, якая пачынае бачыць у выніку вялікага імкнення да жыцця і шчасця, расказана артысткай з патхненнем. Тонкая вакальна інюансіроўка дапамагла Шымко яра раскрыць унутраны змест сцэнічнага вобраза.

У оперы «Князь Ігар» у ролі Каячкова выступіла К. Кудрашова і Г. Галушкіна. Каваніца Каячкова, якая паказвае неапрабаванае маюнае сустрэчы з Уладзімірам, характэрна вельмі складаным рытмічным малюнкам. Артыстка паспяхова спраўляюцца з вакальнымі і музычнымі цяжкасцямі партыі, ствараючы прывабыны вобраз юнай княжны.

Партыю Уладзіміра Ігаравіча спявае С. Уладзічэнка. Ён лёгка праводзіць ярую арыю і дует з Каячковай. Аднак у сцэнічнай ігры артыста адчуваецца пэўная скаванаасць, наўмыснасць рухаў і позы. Хачацца б пажадаць салісту глыбей працаваць над псіхалогіяй героя і больш працаваць над сцэнічным увасабленнем партыі.

У гэтай оперы партыю князя Уладзіміра Галіцкага выканаў І. Бражнік. Вобраз беклапотнага гулякі, які любіць парывацца за чужы конт, раскрыты артыстам з сапраўдным гумарам. Арыю Галіцкага (з другой карціны оперы) саліст выконвае яра і пераканальна.

Вось значныя творчыя поспехі маладых акцэраў і ў спектаклах заходняй класікі. Амнерыс («Аіда») — адзін з найбольш цікавых сцэнічных вобразаў, уя-

Творчыя справаздачы

У Беларускаму дзяржаўным ардыя Леніна Вялікім тэатры оперы і балета ідзе шырокая падрыхтоўка да правядзення дваццацігоддзя тэатра.

Операй «Аіда» Вердзі (пастаноўка Л. Александровскай, мастак С. Нікалаев) тэатр пачаў паказ сваіх лепшых спектакляў.

Глядач таксама убачыць у гэтыя дні оперы «Дзючына з Палесся» Цікоцкага, «Маладая гвардыя» Мейтуса і балет «Лебядзінае возера» Чайкоўскага.

Першага сакавіка ў памішаным тэатра адбудзецца ўрачыстае паседжанне грамадскіх арганізацый сталіцы, прысвечанае дваццацігоддзю.

Дэклад аб творчым шляху тэатра зробіць галоўны рэжысёр народнай артыстка СССР і БССР, лаўрат Сталінскай прэміі Л. П. Александровская.

Да ўрачыстага сходу рытуецца вялікі канцэрт пры ўдзеле майстэраў мастацтва.

Адбыліся творчыя сустрэчы артыстаў тэатра з калгаснікамі сельскагаспадарчай аршыі імя Кірава Мінскага раёна, з рабочымі і інжынера-тэхнічнымі работнікамі аўтамобільнага, трактарнага і шарыка-падшыўнікавага заводу, а таксама са студэнтамі і выкладчыкамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна, Політэхнічнага інстытута імя І. В. Сталіна і Медыцнскага інстытута.

Калгаснікі Мінскага раёна праслухалі оперу «Дзючына з Палесся».

У фаіш тэатра оперы і балета наладжваецца выстаўка эскізаў, дэкарацый і касцюмаў, макетаў, фото сцэн з пастановак і акцэраў у ролях.

Галоўны рэжысёр тэатра народная артыстка СССР Л. П. Александровская сярод маладых артыстаў.

собных К. Кудрашовай. Амнерыс у яе выкананні — дужай, уладарная жанчына, якая дарэмна спрабуе дамагчыся каханя Радамеса. Аметына вакальнае данна артыстка—вялікі дыпазон голасу, дэкладная інтанацыя, прыгожы і яры тэмбр—далі ёй магчымасць з выключнай глыбінёй перадаць душэўныя перажыванні свай героіні.

У партыі Аіды выступіла Н. Дэвіянінава. Драматургічны каэфіцыт Аіды і Амнерыс з'яўляецца адным з важных элементаў оперы. Артыстка перадала ў музычным і сцэнічным вобразе лёс ішчэнай, але гордай палоніцы-нівольніцы.

У оперы «Травяніца» Т. Наступіна яшчэ раз прадэманстравала свае вакальныя поспехі. Свабодна і лёгка пераходзіла з пэўнага цяжкасці каларатурнай арны з першай дзеі оперы, якая малое беклапотнасць Вілетты, яе адносна да жыцця. У чацвёртай дзеі салістка апалявае аб ішчэнасці свай героіні, пранікнёна выконваючы апошнюю арыю. Вілетта—адна з лепшых ролей Наступінай.

У оперы «Фауст» у партыі Маргарыты выступіла Т. Шымко. Гэта — першая сцэнічная работа маладой артыстка. Паспяхова авалодавшы вакальным зместам вобраза, яна з асаблівай цэльнасцю перадае перажыванні ішчэнай дзяўчыны. Артыстка ўдалося паказаць ішчэнасць

Маргарыты, яе прывабнасць, непазрэднасць і чысціню — асабліва ў першых сцэнах оперы.

Зяпымальны вобраз палымана і закаханага студэнта Зібола ў выкананні Р. Асіпенкі. Выраза і арыя гучыць дэ голас у вядомай арны з другой дзеі оперы, якая перадае пачотную закаханасць юнака.

Значны сцэнічны і вакальны талент Н. Ніжнікавай, якая першы год працуе ў тэатры і выступіла ў партыі Чыо-Чыо-Сан. Гісторыя наўдалага каханя японскай дзяўчыны да амерыканскага маравана-афіцэра Пінкертана шчыра і праўдзіва расказана артысткай. Яна глыбока ажылае з роляю, натуральна і арганічна завола халу, манера і рухы свай героіні. Голас артыстка гучыць лёгка і свабодна і арганічна зліваецца з яе сцэнічным паводзінам, ствараючы сцігатычны вакальна-сцэнічны вобраз.

У оперы «Рыгале» партыю Джымды спяваў Т. Ніжнікава і Э. Шалкавец, якая першы сезон працуе ў тэатры. Свежы і чысты голас Т. Ніжнікавай цудоўна гарманіруе з вобразам Джымды, поўным глыбокага, чыстага і самаадданнага пацуды. Артыстка ўдалося перадаць глыбокую чалавечнасць і самаахаванне юнай даччы Рыгале. Вельмі добра праводзіць Т. Ніжнікава светлую ірычную сцэну з Гердагам

у другой дзеі, якая пераходзіць у змяналіваю пацудую арыю, поўную ўсхваляванага пацуды.

Э. Шалкавец паказала добры вакальны талент, выступаючы першы раз у партыі Джымды. Але маладой артыстка трэба ішчэ набыць большую сцэнічную свабоду, што дапаможа больш глыбокаму раскрыццю вобраза.

У творах савецкіх кампазітараў моладзь таксама займае значнае месца.

У оперы «Дзючына з Палесся» побач з майстэрамі тэатра маладыя артысты стварылі рад цікавых і ярых вобразаў. У першую чаргу варт азначыць Р. Асіпенку, К. Кудрашова і Г. Галушкіну, якія выступілі ў ролі партызанкі Алеся. Выкананне партыі сур'езна і з творчым нахненнем падышла да гэтага вобраза. Кожная артыстка індывідуальна раскрыла багаты ўнутраны свет савецкай дзяўчыны Алеся. Прывабнасць маладосці і адпаведнае вонравы даных выканаўцаў ролі замацавала поспех салістаў у спектаклі.

Цудоўны вобраз Марфацікі, спачатку юнай і жандэрацкай дзяўчыны, потым партызанкі, якая поруч з дарослымі змагаецца з ворагам, раскрыты Т. Шымко і Т. Ніжнікавай.

У оперы І. Дзержынскага «Ціхі Дон» паспяхова выступілі ў ролі Аксіні К. Кудрашова і Г. Галушкіна. Ём удалося ўвасабіць смелы і моцны характар рускай жанчыны, якая дзела шчасця з нахаманым неспаёнае пярэціць законы старога быту. Свежы і цыкава выканалі партыю Наталі Н. Дэвіянінава і Т. Шымко.

У оперы «Маладая гвардыя» вобразы героінь краснадэскага падполля таксама створаны моладзю. Выканаўцам партыі Ульяны Громавай — Р. Асіпенка, К. Кудрашовай і Г. Галушкінай, Любы Шэйце-

вай—Т. Ніжнікавай, Н. Ніжнікавай і Э. Шалкавец, Сергея Тюленіна — Б. Ніжнікавай і Ю. Матраву, Вані Земнухова — В. Чарчэнка, Клары Кавалевы—Н. Дэвіянінавай і Т. Шымко, Валі Борц — Г. Гаўрыльчык і іншым неабходна многа папрацаваць, вывучыць матэрыялы, якія разсваваюць аб дзейнасці маладзёвадзешчынцаў, і тым самым ірчай і больш пераканальна паказаць на опернай сцэне веліч подзвігу героінь-комсамольцаў Данбаса.

Маладыя салісты прышлі да дваццацігоддзя тэатра, маючы сур'езны творчы дасягненні.

Наштоўная праца

М. БУЛАХАУ,
кандыдат філалагічных навук

Вышаў з друку падрыхтаваны калектывам навуковых супрацоўнікаў Інстытута мовазнаўства АН БССР «Руска-беларускі слоўнік», якая даўно чакалі шырокай колы нашай грамадскаці.

Апублікаванне гэтай працы — азначна падзея не толькі ў беларускім мовазнаўстве, але і наогул у культурным жыцці нашага народа. Патрэба ў такім слоўніку адчувалася вельмі востра. З магучым удзелам культуры Беларускай сацыялістычнай нацыі пытанні літаратурнай мовы набылі надзвычайнае значэнне. Літаратурнай мовай, як формай нацыянальнай культуры, нямелі імкнення да сававала авалодаць мільёны работчы і інтэлігенцыі — настаўнікі, урачы, інжынеры, пісьменнікі, вучоныя, актёры, партыйна-савецкія работнікі, супрацоўнікі выдавецтваў і рэдакцый, перакладчыкі і г. д. Натуральна, што аналядачы багатамі нацыянальнай мовы нецеля без тыхіх важнейшых дапаможнікаў, як граматыкі і слоўнікі розных тыпаў.

«Руска-беларускі слоўнік», як адзначаецца ў прадмове, «станіць сваймі мэтай аднавіць патрэбы моўнай практыкі Беларускага народа і павінен з'явіцца дапаможнікам пры перакладах з рускай мовы на беларускую. Ён павінен таксама дапамагчы Беларускаму чытачу ў яго працы над рускай грамадска-літэратурнай, навуковай і мастацкай літаратурай».

Слоўнік уключае каля 86 тысяч слоў сучаснай рускай літаратурнай мовы (у тым ліку і словы, якія сустракаюцца ў рускай класічнай літаратуры XIX ст., пачынаючы з Пушкінскай эпохі) і прыблізна такую-ж колькасць слоў сучаснай беларускай літаратурнай мовы. Наколькі было магчыма, аўтары імкнуліся ўсебакова ахапіць і ўвесці ў слоўнік новыя лексічны, якія ўзнікаюць у сувязі з вялікімі пераўтварэннямі нашай краіны пасля Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Нават колькасць гэтых гэтаў лексікі наглядна паказвае, які велізарны крок уперёд зрабіў наш народ за гады савецкай улады ў індустрыялізацыі і сельскагаспадарчым будаўніцтве, якіх выдатных вынікаў дасягнулі свабодная нацыя СССР ва ўсім сацыялістычнай культуры і навуцы.

Дзякуючы ажыццяўленню ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі Беларускаму народу з перамогай Кастрычніцкай рэвалюцыі ўпершыню сваю пямываючую гісторыю атрымаў права на палітычнае самавызначэнне, на сваю дзяржаўнасць; пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі ён пабудоваў сацыялістычнае грамадства і цярп разам з іншымі народамі СССР ушэўнена ідзе на шляху да камунізму. Небывалага рэспіту дасягнула сацыялістычная на зместу і нацыянальна на форме культуры Беларускага народа. Павяччым гэтых поспехаў з'яўляецца сучасная беларуская літаратурная мова, якая на працягу савецкага перыяду значна ўбагачыла свой слоўніквы састаў і ўдасканаліла афармаграфічныя правілы. За гады савецкай улады дзякуючы брацкай дружбе Беларускага і рускага народаў ішчэ мацней аблізіліся беларуская і руская мовы. Руская мова з'яўлялася і з'яўляецца важнейшай крыніцай ўбагачэння слоўнікавага саставу і фразеалогіі Беларускай літаратурнай мовы.

Гэты выключна пільны ўплыў рускай мовы на беларускую аўтарамі слоўніка паказаны вельмі пераказальна. Тут улічаны: па-першае, поўныя лексічны запасы чужыні з рускай мовы тыпу: *заданне, перавышэнне, аснашчэнне, узраўненне, адпраўленне, пазны (дзясетчар), вагонаромны, абавязальства і шн.*

па-другое, словы, якія скальчаны з рускіх паводле ўнутраных законаў развіцця Беларускай мовы: *распацоўна, магучнасць, праабіць (працу), аджунчасна, светапогляда, падрыхтоўна, цынкаваговы, прабудова, стагані, бульбаўборачны, прадрыванне, выснажакны, аблынанном і шн.*

па-трэцяе, словы, якія пад уплывам рускай мовы набылі больш шырокае значэнне ці дадатковыя семантычныя адценні, напрыклад: *чарга (другая чарга звада), супрацоўніцтва (мірнае супрацоўніцтва народаў), спрэчка (спрэчка аб спадчыне), крыніца (крыніца энергіі);*

па-чвартае, словы, якія на ўзроу рускіх тэрмінаў набылі спецыяльнае тэрміналагічнае значэнне: *набудова, пасяўная плошча і шн.*

* «Руска-беларускі слоўнік». Над рэдакцыяй правядзення членаў АН БССР Я. Коласа, К. Крапівы і члена-карэспанданта АН БССР П. Глебікі, Дзяржаўнае выдавецтва замежных і нацыянальных слоўнікаў, Масква, 1953 г.

Такім чынам, грамадска-культурнае значэнне гэтага слоўніка заключана перш за ўсё ў тым, што ён садзейнічае ішчэ большаму ўмацаванню сувязі культуры Беларускага народа з культурай свайго старажытнага брата — вялікага рускага народа. Слоўнік дапамагае вывучыць характар узаемазвязі паміж двума брацкімі мовамі, паказвае выключна пільны ўплыў рускай літаратурнай мовы на разнастайныя стлі сучаснай Беларускай літаратурнай мовы.

Слоўнік уключае пачатак навуковай распрацоўкі розных разрадаў лексікі Беларускай мовы. Вядома, што да гэтага часу заставаўся нявывучаным асноўны слоўніковы фонд і слоўніковы састаў Беларускай мовы. Аўтарскі калектыў слоўніка ўпершыню сабраў асноўныя запасы лексікі Беларускай нацыянальнай мовы, а таксама значную колькасць устойлівых фразеалагічных зваротаў у выглядзе цытат, хадзімых выказаў, складаных назваў тэрміналагічнага значэння і г. д. У слоўніку ўпершыню ўлічаны асноўныя сінамічныя рады і рамежаваныя аноміі Беларускай мовы. Многія перакладчыкі ведаюць, як цяжка перадаць на існуючую мову сэнсвавыя адценні многазначных слоў. Улічваючы гэта, аўтары слоўніка ўключылі на магчымае паўней улічыць і рамежаваныя розныя значэнні аднаго і таго-ж слова рускай мовы і перакладзі іх на беларускую найбольш падыходжымі на значэнню словамі. Так, напрыклад, для перадачы слова *лицо* выкарыстаны словы *твар, аблічча, асоба і г. д.* для *обращаться* — *паварочвацца, накіроўвацца, кідацца, пераварочвацца, пераварачацца, станавіцца, скіляцца, зварочвацца, звяртацца і г. д.*

Выключна важнае значэнне маюць прыведзеныя ў слоўніку матэрыялы, якія дэталізацы стыматычнай дыферэнцыяцыі лексікі і фразеалогіі. Хаця пры Беларускай мове, на прычыне спецыфікі будовы слоўніка, і не даюцца стыматычныя наметы, але ўжо самы пераказ дазваляе размажываць у многіх выпадках словы, належаць да розных стыматычных катэгорыяў. Калі ўлічыць, што ў нас няма ішчэ ніводнай навуковай працы, нават артыкула на Беларускай стыматыцы, станае выдатным практычным і тэарэтычным значэннем слоўніка і ў гэтых адносінах. Складанне слоўніка дало магчымаць ішчэ раз пераказаць, што Беларускае народнае мова валодае вельмі багатым слоўніковым і фразеалагічным запасамі, а таксама стыматычнымі магчымацямі, але ў літаратурнай практыцы гэтыя каштоўнасці не заўсёды ўмеа выкарыстоўваліся.

Слоўнік мае вельмі важнае значэнне ў справе далейшай нармалізацыі Беларускай літаратурнай мовы. Вядома, што ў Беларускай літаратурнай мове ішчэ існуе некаторы разнабой ва ўжыванні граматычных форм частэй мовы, у правілах напісання, у наісках, у вымаўленні. Слоўнік пры дапамозе спецыяльных павет указвае правільныя формы, садзейнічаючы тым самым устаўнаўленню адзіных нацыянальных норм. Каштоўнымі з'яўляюцца ў слоўніку ўказанні аб асаблівасцях кіравання дзеясловаў укоснымі склонамі, аб ўжыванні прыназоўнікаў з рознымі склонамі, аб размежаванні і ўтварэнні асакончанага і неаасакончанага трыянна, аб ўжыванні дзеясловаў з паказчыкам стану — *ся*, аб формах роднага склона назваўніка на — *а і ў і г. д.* Нарматыўны ўказанні ў слоўніку амаль не выклікаюць пытаньняў.

Нарэшце, трэба адзначыць і тое, што «Руска-беларускі слоўнік» будзе садзейнічаць параўнальнаму вывучэнню розных славянскіх моваў, у першую чаргу — усходнеславянскіх. Гэта адносіцца як да лексікі, так і да граматычнага ладу. Сярод пытаньняў, якія могуць у той ці іншай меры вырашацца на аснове слоўніка, стаяць, напрыклад, пытанні аб правілах складнаўтварэння розных частэй мовы, аб законамерных сувязях паміж рознымі словавытворнымі гнёздамі, аб узаемадзеянні асноўных слоўнікавых фондаў сучасных славянскіх моваў, аб лексічных і семантычных зваязчаннях і г. д.

На сваю тыпу слоўнік з'яўляецца двухмоўным. Значыць, задача аўтараў заключалася перш за ўсё ў тым, каб зрабіць найбольш дакладна пераклад рускіх слоў Беларускамі з улікам сэнсвавай і стыматычнай дыферэнцыяцыі лексікі. У асноўным з гэтай складанай задачай аўтарскі калектыў справіўся паспяхова. Аднак разам з тым былі донупчаны і асобныя недакладнасці, якія, на жаль, не былі выпраўлены ў працэсе канчатковага рэдагавання.

Канцэрт Дзяржаўнага хора

22 лютага адбыўся канцэрт Дзяржаўнага хора БССР пад кіраўніцтвам народнага артыста рэспублікі Р. Шырма. Настольны прапагандаст харавой творчасці славянскіх народаў, Р. Шырма і на гэты раз паказаў прадуманую праграму, якая ўключыла 300-годыня дзяні ўвядзення Украіны з Расіяй. Творамі Нішчыскага («Закулава та сива зозуля»), Леантовіча («Дударык») і Давідоўскага (песні з Украінскай харавой сюіты) была прадставлена Украінская харавая класіка. Былі выкананы і харавыя творы кампазітараў Савецкай Украіны. Тут трэба назваць та-

ленавіта апрацаваную Н. Калесай сучасную Украінскую народную песню «Гей! Видно село», «Думу про Богдана Хмельна», створаную П. Гайдмакам з глыбокім разуменнем гэтага жанра. Не менш вартоскі, з веданнем народнага стылю, раскрасіў гэтую лакалічную, простую песню Р. Шырма ў сваім хоры. Давоі лёгка справіўся хор з цяжкім па фактуры творам Б. Лятаньскага «Тече вода в синем море» (слова Т. Шуўчанкі). Пачав з творчасці Украінскіх кампазітараў у канцэрте былі выкананы хоры рускіх і Беларускай кампазітараў Гліні,

Рубінштэйна, Шобаліна, Алюнікава, Дунаеўскага, Кузнцова, — апрацовак рускіх і Беларускай народных песень. Выкананы ў заключнай частцы канцэрта яеўміручы твор М. Глінікі «Слаўса» прагучаў як адраваца вялікаму рускаму народу, народу-вызваліцелю.

Сярод слухачоў хора ў гэты вечар перавыкала рабочая моладзь, якая горача сустракала ўсе нумары канцэртнай праграмы.

Г. ЦІТОВІЧ,
заслужаны дзеяч мастацтва БССР.

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

Абмеркаванне газеты «Літаратура і мастацтва»

Прэзідыум ССП БССР 24 лютага абмеркаваў работу рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва» за мінулы год.

Справаздачу аб рабоце рэдакцыі зрабіў галоўны рэдактар газеты В. Вітка. М. Клімковіч прывесці сваё выступленне разглядаў пэтычных твораў і артыкулаў пра паэзію, змешчаных у газете. Прамоўца станаўча ацаніў вершы «Крывавыя лаўры» М. Лужаніна, «Святочны ранак» П. Глебікі, «Думка аб правадзінні» Н. Тарас, «На калгасных кірмашы» П. Прыходзькі, «Наша вясна» А. Русенкіна і падборку твораў маладых паэтаў. Разам з тым ён адзначыў, што на старонках «Літаратуры і мастацтва» ўбачылі свет слабыя, невыразныя па ідэй вершы «Тваё акно» Р. Сабаленкі, «Над Прыпяшчю» П. Прыходзькі і «Сёстры» А. Астрэйкі.

Адзначаючы станаўчыя якасці некаторых артыкулаў аб паэзіі, М. Клімковіч указваў, што рэдакцыя не заўсёды патрабавальна ставілася да крытычных матэрыялаў. У выніку ў газете з'явілася нямаля агупных, навархоўных артыкулаў, у якіх не закраліся надзвычайныя праблемы развіцця паэзіі. У пасобных артыкулах сустракаюцца скараспелыя, супярэчлівыя пароды паэтам. Змясціўшы артыкул Б. Бур'яна «Публіцыстыка ці рыторыка?», газета распачала дыскусію па пытаных паэзіі. Аднак размова аб паэзіі выдзяцця вельмі спакойна, вузка, у дыскусіі абыходзіцца важнейшыя пытанні пэтычнага майстэрства.

Ул. Юрвіч гаварыў аб асветленні ў газете пытаньняў развіцця савецкага мастацтва. Ён адзначыў, што газета стала больш аператыўна адкікацца на новыя з'явы ў мастацкім жыцці рэспублікі, палепшыла інфармацыю аб прафесійным і самадзейным мастацтве. Аднак у рабоце рэдакцыі, у прыватнасці не адзела тэматычна, ёсць яшчэ сур'ёзныя недахопы. Слаба асветляецца дзейнасць культурна-асветных устаноў, не ўзняюцца пытанні развіцця кіно, архітэктуры, вывучэннага мастацтва.

Аб якасці нарысаў і публіцыстычных артыкулаў, змешчаных у газете «Літаратура і мастацтва», гаварыў М. Вішнеўскі. Ён крытыкаваў газету за тое, што яна мала друкіе нарысы. За мінулы год на ёе старонках з'явілася толькі дзесяць нарысаў і замалёвак, прычым большасць з іх напісана на нізкім мастацкім узроўні. Прамоўца рэзка крытыкаваў паэта А. Явелевіча і М. Гамолку, якія няабрусумлена паставіліся да напісання нарысаў і надрукавалі непраўдзівыя твораы.

КАМЕДЫЯ «ВЫБАЧАЙЦЕ, КАЛІ ЛАСКА!» НА МАСКОўСЬКАЙ СЦЭНЕ

Цэнтральны тэатр Савецкай Арміі ажыццявіў пастаноўку камедыі А. Макаёнка «Выбачайце, калі ласка!». 19 лютага адбылася прэм'ера спектакля.

СОТЫ СПЕКТАКЛ

А. Качаткова, артысты М. Абрамаў, П. Маркін, Б. Уксусав, Б. Канядалаў, Ю. Власаў, С. Юркевіч, Т. Канавалава, Т. Заранок і іншыя.

«Літаратура і мастацтва», гаворыць М. Вішнеўскі, недастаткова асветляе тыя велізарныя змены, якія адбыліся ў вясцім пасля пастановы вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, мала друкіе публіцыстычных артыкулаў. Газета павінна актыўна ўмешвацца ў жыццё, глыбока асветляць пытанні, якія хвалююць нашу грамадскасць.

М. Барсток у сваім выступленні спынілася на разглядзе літаратурна-навуковых і крытычных артыкулаў газеты. У мінулым годзе, сказала яна, у газете былі змешчаны цікавыя артыкулы «Аб сатырычнай камедыі» К. Крапівы, «За глыбокае раскрыццё характараў» Я. Брыля, «Партрэт тэра» Т. Хадкевіча, «Агітэ сатыры» Д. Паліткі, рад удалых рэзюмэ. Але рэдакцыя не здала пашырць аўтарскі актыў. «Літаратура і мастацтва» не дала кваліфікаванага аналізу літаратурна-навуковых прац аб творчасці Я. Купалы і Я. Коласа.

Я. Рамановіч адзначыў, як станаўчюю з'яву, тое, што газета пачала прыгавяць пісьменнікаў да абмеркавання твораў мастацтва. Яна надрукавала ўвогуле цікавую рэзюмэ М. Лужаніна на спектакль «Выбачайце, калі ласка!» у тэатры імя Янкі Купалы. Рэзюмэ значна выйграла-б, калі-б пісьменнік болей грунтоўна сказаў аб характарах герояў, створаных актэрамі.

Малады пісьменнік А. Шапкоў у сваім выступленні ўзняў пытанне аб дапамозе маладым аўтарам. «Літаратура і мастацтва», гаварыў ён, мала змяшчае рэзюмэ твора маладых.

Пытанні аб прычывасці крытыкі, аб неабходнасці глыбокага асветлення работ творчых арганізацый узялі ў сваіх выступленнях М. Садковіч, А. Зарычкі, І. Кудраўцаў і Н. Пашкевіч.

Пра адназначны задачы газеты «Літаратура і мастацтва» ў культурным жыцці нашых народных мас гаварылі П. Пестрак і Я. Брыль.

Старшыня праўлення ССП БССР П. Броўка адзначыў, што данае абмеркаванне прынесе вялікую карысць газете «Літаратура і мастацтва», дапаможа палепшыць якасць матэрыялаў і іх дзейнасць. У сваёй працы рэдакцыя павінна кіравацца бязмыслымі рашэннямі вераснёўскага Пленума ЦК КПСС. Газета павінна ўлічваць, што набліжаецца III з'езд пісьменнікаў Беларусі і II Усеагуны з'езд пісьменнікаў, паказваць на сваіх старонках, з чым прыходзіць Беларускае літаратура да гэтых змянальных падаей.

СПЕКТАКЛЬ ПАСТАЎЛЕНА ГАЛОЎНЫМ РЕЖЫСЭРАМ ТЭАТРА НАРОДНЫМ АРТЫСТАМ ССРС, ЛАЎРАТАМ СТАЛІНСКАЙ ПРЭМІА А. ПАПОВЫМ І РЕЖЫСЭРАМ Д. ТУНКЕЛЕМ. МАСТАК — А. МАТЭЕЎ.

Спектакль пастаўлены галоўным рэжысэрам тэатра народным артыстам ССРС, лаўратам Сталінскай прэміа А. Паповым і рэжысэрам Д. Тункелем. Мастак — А. Матэеў.

З замежнай пошты

Ішчэ некалькі год назад амерыканская буржуазія павяла паэта Вальтэра Левенфельза. Ён ухадзіў у групу эстэтаў, імя яго ўпаміналася ў амерыканскіх часопісах побач з імямі імянамі куміраў буржуазнага інтэлігенцыі. Першыя яго кнігі карысталіся поспехам у чытачоў. Але і ў той час буржуазныя друкі указваў на непажаданы бакі ў творчасці паэта, які перакладаў вершы французскіх прагрэсіўных пісьменнікаў, быў з ім і цёплай дружбе. Усе гэтыя вольнасці лічыліся не вельмі ўжо небяспечнымі і прымаіся як даўняцтва.

З пачаткам карэйскай вайны наводзіны Вальтэра Левенфельза рэзка змяніліся. У сваіх пэтычных творах Левенфельз рэзка асуджае вайну. Ён пачынае перадаць у Філадэльфіі ў аддзелены газеты «Дойлі Веркер» і ў рэдакцыі прагрэсіўных выданняў. Наэт напісаў кнігу «Амерыканскія галасы» — першапачатнае перадача пісьмаў амерыканскіх грамадзян, якія былі прысланы ў рэдакцыю прагрэсіўных газет.

«Жыхары штатаў Кентуы, Пенсілванія, Вергіні, Місуры, Алабамі, Індыяна і Нью-Йорка далі мне матэрыялы для гэтай кнігі», —піша аўтар у прадмове. У гэтых пісьмах радывая амерыканцы асуджалі вайну ў Карэі, выступалі супраць нарастаючай рэакцыі, акалікалі омаганца за свабоду слова і друкі, супраць расавай дыскрымінацыі.

Кніга «Амерыканскія галасы» выйшла ў Філадэльфіі і карысталася вялікім поспехам. Першае выданне разыйшлося за дзесяць дзён —небывалае падае на амерыканскім кніжным рынку, асабліва для вершай. Другое і трэцяе выданні былі раскуплены таксама надзвычай хутка.

Цяпер буржуазная прэса называе паэта азначынам. Вашынгтонская газета «Дойлі Ньес» пісала: «У яго няма сумлення. Ён лічыць, што ўлады падмаваюць народ і што вайна несправядлівая. Яная бескарнаснасць, які жа!» Газета «Камерціяны аглядальнік», якая выходзіць у Мемфісе, патрабавала расправы з паэтам: «Наўжо гэты азначынец яшчэ на свабодзе», —пісала яна.

І вост летам 1953 года хворы паэт быў прыштаны. Для вызналення Левенфельза на ід залог да суда спатрабілася 25 тысяч долараў. Яго сябры не здолелі сабраць такую суму грошай. Паэта судзілі разам з ішчэ дзюмамі асобамі, якія «меліцца да чымненне да камунізма». Левенфельз прысудзілі да паці год турмазнага зняволення. Акрамя выдання кнігі «Амерыканскія галасы», паэту не было прад'яўлена ніякіх іншых абвінавачванняў.

У прыгвары-ж суда было напісана: «За канспірацыю, мэта якой—зрабіць дзяржавы пераворот пры дапамозе сілы».

На старонках газеты «Летр Франсэ» Луі Арагон у артыкуле «Святэ ў Філадэльфіі» патрабуе вызвалення амерыканскага паэта. «Няхай, —піша Арагон,—у абарону паэта ўзімкуцца новыя і новыя галасы, няхай рыха гэтых галасоў разнасецца па ўсім свету. Няхай моцным будзе гнёў людзей розных народаў, якія імкнуща да міру і свабоды».

М. А. Міцкевіч

Беларускае тэатральнае мастацтва пачае дзякуючы ўтрату. Памёр старошы Беларускае рэжысёр Мікалай Антонавіч Міцкевіч, усе жыццё якога было аддана савецкаму тэатральнаму мастацтву.

М. А. Міцкевіч нарадзіўся ў 1901 годзе. Сваю спэцічную дзейнасць пачаў з 1918 года ў «Першым Беларускам таварыстве драмы і камедыі». У 1926 годзе, пасля сканчэння Беларускай драматычнай студыі ў Маскве, ён прыехаў у Віцебск, дзе быў адным з арганізатараў 2-га Беларускага дзяржаўнага тэатра — цяпер тэатра імя Якуба Коласа.

Больш 30-ці год працаваў М. А. Міцкевіч у тэатрах Беларусі, уносячы ў тэатральную справу ўласцівы яму творчы гаранне і высокую патрабавальнасць. На сцэне тэатра імя Якуба Коласа ім пастаўлены такія спектаклі, як «Разлом», «Багачары», «Нашэсце», «Калі завіраюць сады», «Вялікая сіла», «Алазанская дайна», «Пяццё жаваранкі», «Гайці» і іншыя.

У кожнай са сваіх пастацовак М. А. Міцкевіч з'яўляўся наватарам, які змагаўся за стварэнне Беларускага савецкага тэатральнага мастацтва, нацыянальнага па форме і сацыялістычнага па зместу.

Пільна і з вялікай любоўю працаваў М. А. Міцкевіч у галіне стварэння Беларускай драматургіі. Многія драматургі рэспублікі абавязаны яму поспехам сваіх першых п'ес.

Чулы рэжысёр і патрабавальны мастак, М. А. Міцкевіч быў другам і настаўнікам не толькі тэатральнай моладзі, але і сваіх старошых таварышаў.

Калі 150 спектакляў ажыццявіў М. А. Міцкевіч на сцэне Беларускай і Украінскай тэатраў. Ён выхаваў цэлае пакаленне актэраў, якія ўспяхова працуюць у тэатрах нашай краіны. Творчая дзейнасць М. А. Міцкевіча ў галіне тэатральнага мастацтва высокая ацэнена ўрадам. Яму, старошаму рэжысэру Беларускай сцэны, за выдатныя заслугі ў галіне развіцця савецкага тэатральнага мастацтва прысвоена ганаровае званне заслужанага дзеяча мастацтва БССР.

Паміць аб нашым другу і таварышы Мікалай Антонавіч Міцкевічу будзе доўга заохвацца ў сэрцах работнікаў мастацтва Беларусі, як упор высокага разумення мастаком свайго творчага абавязку перад савецкім народам, якою ён служыў сваім натхненнем, працай і талентам.

Якуб Колас, Г. Кісялёў, К. Буслуй, К. Крапіва, Л. Александровская, П. Броўка, П. Лютаровіч, К. Саннікаў, П. Малчанав, Б. Платонаў, А. Ільініскі, З. Азгур, Ц. Сяргейчык, М. Санько, В. Вітка, П. Глебка, І. Гурскі, А. Марыск, К. Губаравіч, Я. Паратаў, В. Палескі, Ул. Стальман, І. Дорскі, Я. Нікалаеў, Я. Рамановіч, Н. Лойтэр, А. Скібнеўскі, А. Бутакоў, А. Кучар і другія.

ПАЭЗІЯ У ПАДПОЛЛІ

Нядаўна міністэрства ўнутраных спраў Франксіскай Іспаніі прыняло новыя драконаўскія законы, накіраваныя супраць «асоб, якія спяваюць незадозленыя песні». Між тым, іспанскі рэвалюцыйны часопіс «Цыетмо Ностра», што выходзіць у Мексіцы, гаворыць аб шырокай папулярнасці рэвалюцыйных песень і рэвалюцыйнай паэзіі ў Франксіскай Іспаніі.

Новыя вершы выдатных іспанскіх паэтаў, якія знаходзіцца ў эміграцыі—Рафаэл Альберт, Сэвара Альюцка, Хуана Рэахіно і іншыя, друкуюцца не толькі ў Маскве, але і падпольнымі друкаваннямі. Нагледжаны на жорсткі тэрор, гэтыя палыманыя вершы, якія выкрываюць рэжым Франка і суціцкую папулярны ў народе.

Вершы рэвалюцыйных паэтаў, якія працуюць у падполлі, Хоае Гамет Гайа, Карлоса Пуэбло друкуюцца на невялікіх аргументах паперы і шырока распаўсюджваюцца на вуліцах гарадоў, на базарах і г. д. Гэта—невялікія вершаваныя рэвалюцыйныя прамамацыі.

Шырока распаўсюджаны традыцыйны жанр «конласе»—невялікія юмарыстычныя раманы, якія некалькі нагадаюць нашы прысеўкі. Праз конласе выкрываецца дзейнасць урада Франка, чыноўнікаў, каталіцкага духавенства. Гэтыя невялікія сатырычныя вершы значна выноўваюцца над літару. Супраць гэтых баваўных песень і накіраваны драконаўскія законы урада Франка: дваццаць год катаргі атрымавае той, хто спявае іх.

Але рэвалюцыйная паэзія і песні жыўць у глыбокім падполлі. Іны карыстаюцца любоўю свабодалюбага іспанскага народа.

І. БАРЫСАЎ.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТКА.
Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Дзмітрый АРЛОУ, Уладзімір АЛОУНІНАУ,
Алесь БАЧЫЛА (намесні галоўнага рэдактара), Васіль БУРНЮСАУ, Настуся
ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел НАВАЛЕУ, Барыс ПРЯКОУСКІ.